

Tidningen för alla travintresserade  Nr 4 • 2007

# Travhästen

Från köttdjur till travhästar 16 • Hambletonian 24 • Läkande ljudvågor 28



Tema: Utfodring





På omslaget: Simb Caper, Ylva Lindh och Simb Zipper. Foto: Lotta Isacsson

# Innehåll

Travhästen 4 • 07

4

## Tema: Utfodring

- 4** Bondförnuft och vetenskap bakom foderprojekt "Superensilage" testas på högpresterande hästar.
- 8** Utfodring av växande hästar
- 10** Ensilage – Godare än hö

## Föreningen

- 2** Ledare.
- 14** ASVT Just nu.



16

## Mera läsning

- 16** Snabba framgångar för Stuteri Simberg.
- 20** Trottex: allt inför Kriterieauktionen.
- 22** Ökade prispengar till ston
- 23** Forskning kring hästars mediciner.
- 24** Hambletonian 2007
- 28** Shockwave-behandling på Romme.
- 32** Elitsto: Femette.
- 36** Hingstdepån informerar.



28

## Statistik

- 37** Segerstatistik.
- 38** 4-årsstatistik.
- 39** 3-årsstatistik.
- 40** Uppfödarstatistik.

### Nästa nummer av Travhästen...

... kommer ut i november och har temat stallinredning.

Medlemsblad för Avelsföreningen för Svenska Varmblodiga Travhästen. Ingår i medlemsavgiften a'475 kr för ASVT:s medlemmar.

#### ASVT

Solvalla Travbana  
161 89 Stockholm  
Tel 08-445 23 00  
Fax 08-445 89 09  
www.asvt.se

#### Generalsekreterare och ansvarig utgivare för Travhästen:

Ulrika Lundberg, 070-353 13 28  
ulrika@asvt.se

#### Redaktör och stf ansvarig utgivare för Travhästen:

Lotta Isacsson, 08-445 23 02/  
0730-79 76 76  
lotta@asvt.se

#### ASVT:s styrelse:

Margareta Wallenius-Kleberg (ordf)  
Börje Larsson (vice ordf)  
Ingemar Alin  
Ronny Olofsson  
Carina Satrell Dahling  
Per Johnsson  
Ove Konradsson  
Ylva Lindh  
Björn Ljungek  
Sven Rejnö  
Håkan Karlsson

#### Tidningsproduktion:

LIME AB, 040-40 86 80  
www.lime.nu

#### Annonsförsäljning:

Johanna Karlsson, 040-40 86 80  
johanna@lime.nu

#### Grafisk form och layout:

Charlotta Behrens  
charlotta@lime.nu

#### Tryck:

Norra Skåne Offset

Utgivningsplan och mer information om Travhästen finns på [www.asvt.se](http://www.asvt.se).

# Det går som tåget!

Det ska vara trav i år. Trav morgon, middag , kväll. Tv-sändningar med liveördag och spel från datorn och telefonen. Satsningarna på ny kommunikation har gått hem och det har gett resultat. ATG slår sannolikt nytt omsättningsrekord på spelet i år vilket kan hjälpa oss att tvätta bort krisstämpeln inom travsporten

I sommar har det spelats på trav som aldrig förr! Dåligt badväder, högkonjunktur, liveördag och en allmänt vas-sare marknadskommunikation är några av orsakerna till att många sköna spelslantar har hamnat hos AB Trav och Galopp. Totalt har spelmarknaden ökat cirka 7 procent och konkurrenten Svenska Spel har långtifrån haft en så gynnsam spelsommar som ATG. Ingen gång tidigare har spel på trav tagit så stora kliv som i sommar. Cirka 15-20 procents ökning under de senaste månaderna medför att vi på årsbasis hittills ligger omkring 6,2 procent plus, jämfört med ifjol. Det innebär att prognosen för totalomsättningen 2007 just nu spås hamna runt 11,7 miljarder kronor. Det kommer att generera nya friska pengar till de aktiva nästa år samtidigt som strukturförändringarna i Framtidens Trav-sport genomförs. Dessa förändringar har till syfte att spara pengar till förmån för de aktiva så vad vi kan vänta oss nästa år ska bli mycket spännande att se.

## Framtidens travsport

Det har jobbats rejält på många av de områden som föreslogs i slutrapporten av utredningen Framtidens Trav-sport. Bland annat kommer vi att få se en mer slimmad tävlingsstruktur framöver vilket också betyder att det mesta travet blir tv-sänt eller saxat. Det kommer dock att försvinna en hel del travdagar men med utökning av antalet lopp per tävlingsdag i gengäld. Här får vi offra för att få mer. Ett annat område det jobbas stenhårt med är att få till ett gemensamt sportsekretariat i Hästsporens Hus. Central anmälan och propositionsskrivning blir huvudsysselsättningen vilket i sig inte omedelbart friställer en massa sportchefs-tjänster på travbanorna. Sportcheferna behövs för att möta ökade krav på välplanerade arrangemang på travbanorna och kännedom om vilka hästar som finns i regionen. STC arbetar pararellt med ett så kallat propeller-projekt vars syfte är att just kartlägga vilka hästar som finns var, och vilka propositioner som är lämpliga att skriva ut i respektive region. Annat det också arbetas med är ett gemensamt administrativt center, året runt- och säsongsbärande samt fördelningen av grundbeloppen till banorna. Flera andra områden ligger och väntar på utredning men måste av arbets-skäl prioriteras senare. Några av dessa är bland



annat organisation, kulturfrågor, banornas mark, anläggningar och fastigheter.

## Prispengar till ston

Det känns som om vi fått rejält gehör för vår tes att det måste till en jämnare prispolitik mellan ston respektive hingstar/valacker. Att målet i Trav2010 om 33 procent av prispengarna till stona inte räcker är vi rörande överens om inom samtliga BAS-organisationer. Vårt mål är att stona ska tjäna minst 40 procent av prispengarna senast år 2013. Vi vill också att skillnaderna mellan könen i unga år, det vill säga 2-5 år, utjämnas fullt ut till 50/50. Det kostar som sagt lika mycket att föda upp, träna och äga en häst oavsett kön. Det är också svårt att se logiken i att Nursery Rhyme i E3-finalen för ston gick 12,1 ak och tjänade 422 000 kr medan Staro Azazell i den öppna klassen gick 12,9 ak och tjänade 800 000 kr. Ingen skugga ska dock falla över den sistnämnda som också gjorde ett mycket bra lopp.

## Kriterieauktionen står för dörren

Så var det dags igen – för årets höjdpunkt och vända! I år med ett nytt upplägg av auktionsdagarna i enlighet med säljarnas önskemål, nämligen Supertorsdag med selekterade hästar första dagen. En titt i katalogen visar att både fredag och lördag också är väl värda att besöka. En mycket hög nivå på årets Kriterieauktion med andra ord. Välkommen du också!

Vi ses på Kriterieauktionen 27-29 september 2007!

Lindö 3 september 2007

*Ulrika Lundberg*

Ulrika Lundberg  
Generalsekreterare  
ulrika@asvt.se

## Tema: Utfodring

*Går det att använda ett "superensilage" till högpresterande hästar utan att äventyra prestationen? Vad föredrar hästarna om de själva får välja, ensilage eller hösilage? Hur får vi rätt balans i utfodringen till snabbväxande unghästar? Det är några av frågeställningarna på temasidorna den här gången.*

# Bondförnuft och vet bakom foderprojekt

## "Superensilage" testas på högpresterande hästar



Sex hästar inhysta i en separat stallbyggnad på Jim Fricks träningsanläggning utanför Knivsta har en händelserik höst framför sig. De ingår alla i en studie i regi Sverige Lantbruksuniversitet, SLU. Projektet är omfattande men frågeställningen enkel: skulle de mängder kraftfoder många högpresterande hästar utfodras med kunna ersättas av ett "supergrovfoder"?



TEXT OCH FOTO:

Lotta Isacsson

[lotta@asvt.se](mailto:lotta@asvt.se)

**D**ocent Anna Jansson vid SLU leder projektet Utfodring för hälsa och prestation. Studien som är inne på sitt tredje och avslutande år beskrivs av Anna som ett möte mellan sunt bondförnuft och vetenskap:

– Dels vet vi att omfattande kraftfoderanvändning medför risk för exempelvis kolik, korsförslamning och magsår. Dels vet vi att grovfoder i stor utsträckning

omvandlas till fettsyror i hästen och att en foderstat som innehåller mycket fett troligen är positiv för ämnesom-sättningen i arbete. Dessutom är hästen en gräsätare vars överlevnad alltid byggt på snabb flykt, vilket de klarat på en gräsbaserad kost. Rent "bondlogiskt" borde presterande hästar därför klara sig på en sådan kost.

Skeptikerna har dock varit många, det sticker hon inte under stol med:

De sex hästarna har i genomsnitt gjort 20 starter och har ett rekord på 1.17,3. Nu ska de hållas i så gott som tävlingsmässigt skick, berättar Anna Jansson.

# enskap

– Man kan till exempel, på ganska goda grunder, misstänka att hästarna kommer att bli lite tyngre vilket kan påverka prestationen negativt.

Ansvarig för att hästarna hålls i så gott som tävlingsmässig kondition är tränare Anna Svensson.

– Det är spännande att jobba med det här projektet. Hästar mår ju helt klart bäst på grovfoder. Samtidigt tror jag det blir svårt att med bara grovfoder få i hästarna tillräckligt med energi, menar hon.

## Liknar "riktiga" tävlingshästar

Kravspecifikationen när hästarna köptes in gick ut på att de skulle ha startat under det senaste halvåret, ha ett rekord och vara lätthanterliga. Alla är valacker eftersom det underlättar vid träck- och urinprovtagning. I övrigt är "Spöket", "Bertil", "Klas" – för enkelhetens skull används tidigare ägares smeknamn på hästarna – och övriga hästar i stallen max tio år gamla och av varierande härstamning. Anna Jansson berättar att de stammässigt och åldersmässigt är representativa för hästar som tävlar idag, vilket är viktigt för att kunna dra paralleller.

– De har i genomsnitt gjort 20 starter och har ett rekord på 1.17,3.

## Oförtjänt dåligt rykte?

I höst genomförs två praktiska jämförelser av foder, varav den första omgången pågår just nu. Syftet i detta första försök är att få en grundläggande uppfattning om hur hästarna "svarar" på ensilage kontra hö. "Superensilaget" och "superhösilaget" kallas så eftersom det har ett mycket högt energiinnehåll. Hästarna ska ha en teoretisk möjlighet att leva på det, då det är det enda foder de får.

– Nyckelfrågan för alla oss som arbetar med det här är ta reda på om det går att använda ett ensilage till högpresterande hästar utan att äventyra prestationen. Ensilage innehåller mjölksyra och det är inte känt hur den tas upp av hästens kropp om den fodras i stora mängder, säger Anna Jansson.

En fördel med ensilaget kan vara att många hästar onekligen gillar smaken och föredrar ett blötare foder. Ensilage har dock bland många i branschen ett dåligt anseende.

– I många fall grundar sig det dåliga ryktet på missuppfattningar och att ensilage med undermålig hygienisk kvalitet har använts. Idag finns exempelvis en stor och ogrundad rädsla för att ge för mycket



socker. Många vet inte att hö är det mest sockerrika grovfodermedlet, vilket då egentligen borde vara ett skäl för att välja ensilage.

*Uplägget på det första försöket ser ut som följer:*

## Ensilage v/s hösilage

Frageställning: hur respektive foder tas upp i kroppen, hur hästarna tränar och återhämtar sig, hur mycket de äter.

*Period:* augusti/september.

*Omfattning:* 2 x 3 veckor.

*Träning av hästarna:* tävlingsmässig.

*Utfodring halva gruppen/3 hästar:* "superensilage" med en ts-halt på 40 procent, näringsvärde: 11,4 MJ och 85 g smb rp/kg ts.

*Utfodring halva gruppen/3 hästar:* torrt "superhösilage" med en ts-halt på 70 procent, skördat från samma vall och pressat några timmar senare, näringsvärde: samma som ovan.

Foderstaterna kompletteras också med mineraler och så vidare.

*Prover:* blodprov, mätning av puls och andning, mätning av mjölksyra, arbetstester på bana och rullmatta.

I oktober körs det andra försöket igång. Där ställs "supergrovfoder" - ett hösilage med ett energiinnehåll på cirka 11 MJ/kg ts, det vill säga lika högt som i havre - mot kraftfoder. Så här genomförs det:

## Kraftfoder v/s "supergrovfoder"

*Period:* oktober/november. ▶

Anna Jansson (t v) ger vissa riktlinjer, men i stort planerar Anna Svensson träningen av hästarna som hon vill. Ett upplägg som båda parter verkar trivas med.



**Omfattning:** 2 x 4 veckor.

**Träning av hästarna:** tävlingsmässig.

**Utfodring halva gruppen/3 hästar:** Utfodras fullt ut med "supergrovfodret", näringsvärde: ca 11 MJ/kg ts, 65 g smb rp/kg ts.

**Utfodring halva gruppen/3 hästar:** Utfodras dels med havre, dels med ett hösilage som skördats från samma vall som supergrovfodret fast någon månad senare. Ts-halten ligger på cirka 65 procent, näringsvärde: 8.5 MJ/kg ts och 30 g smb rp/kg ts.

Foderstaterna kompletteras också med mineraler och så vidare.

**Ett tidigt skördat ensilage innebär hög proteinhalt (risk för prestationsnedsättning) och låg fiberhalt (risk för bland annat lös mage), två saker som många hästägare vill undvika...**

– Ett högt proteinintag innebär framför allt att hästen måste göra sig av med överskottskväve.

Det kostar energi och ger en ökad värmeproduktion samt ger en ökad produktion av (sura) vätejoner. De förändringarna kan påverka prestationen negativt om inte kroppen klarar av att hantera dem. Vi har redan undersökt effekten av ett ökat proteinintag till hästar på Wången och när vi gav 60 till 70 procent mer protein än de behövde ökade kväveutsöndringen och utsöndringen av vätejoner med urinen vilket visar att de klarade av att justera överskottet.

De hade också en ökad värmeproduktion i vila men under arbete kunde vi inte se några skillnader jämfört med en foderstat med ett bättre anpassat proteinintag. Effekten av ett för lågt fiberintag på den här typen av foderstat behöver man inte oroa sig för. Däremot kan

man räkna med att fodret med det höga proteininnehållet ger en något lösare träck.

**Finns det inte risk för mögel och jäst i ensilaget vid hög ts-halt?**

– Jo, i kombination med att fodret är skördat i ett sent stadium och har blivit lite grövre och svårare att packa tätt är risken uppenbar. Då finns det mer plats för luft i balen mellan stråna men också inne i stråna.

**Går det att få ett tillförlitligt resultat med så få försökshästar?**

– Utifrån många av de fysiologiska parametrar vi arbetar med räcker det så länge man bara jämför varje häst med "sig själv", det vill säga hur just den hästen reagerar på det ena och andra fodret. Det går alltså inte lika bra att köra en studie med sex hästar i en grupp och jämföra dem med sex hästar i en annan. Sedan kan man säga att vi lägger ett fysiologiskt "pusel". Några parametrar som drar tydligt åt ett håll hos alla hästar kan vara statistiskt signifikanta. Parametrar som inte kan anses vara statistiskt säkerställda kan däremot stödja parametrar med säkrare svar.

**Vad sätter du på plus- respektive minuskontot vid ökad grovfoderanvändning?**

– På pluskontot hamnar självklart hälsoaspekten i form av minskad risk för exempelvis kolik, korsförlamning, magsår och beteendestörningar. Sedan är det lättare att få en bra kalcium- och fosforkvot i fodret och troligen sker en förskjutning av energiomsättningen så att den blir effektivare. På den negativa sidan hamnar risken för ett mycket högt proteinintag, högre än det vi testat, men det kan ju och andra sidan lätt kontrolleras med en analys. Delvis negativt kan vara en ökad kroppsvikt - vätska i grovtarmen. Rent prestationsmässigt är en extra vikt negativt men för en häst som kanske åkt långt för att tävla och tappat lite av aptiten och törstkänslan kanske just den här extra vätskan är vad som behövs för att den skall kunna prestera ok... det är inte svart eller vitt. Sist men inte minst är grovfoder, och särskilt blött ensilage, tungt att hantera, avslutar Anna Jansson. 🐾

## Projekt Utfodring för hälsa och prestation, fakta:

**Projektgrupp:** Anna Jansson, ansvarig (SLU), Jan Erik Lindberg (SLU), Veronique Jullian, (ENESAD, Frankrike), Sara Muhonen, Trioplast AB och Malin Connysson, Wången.

**Arbetet i korthet:** Studier av hur hästens prestation, vätskebalans och grovtarmsmiljö påverkas av vallfoder med olika energiinnehåll och kvaliteter.

**Finansiering:** Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, Stiftelsen Svensk Hästforskning, Trioplast AB och Wången.



Tränare Anna Svensson kontaktades av SLU:s Anna Jansson när projektet körde igång. Hon åtog sig uppdraget att ansvara för försökshästarnas träning och tillbringar nu några av veckans dagar i stallet i Knivsta.

## Foderprojekt – tidiga slutsatser

Strax innan denna tidnings pressläggning offentliggjordes några tidiga slutsatser från foderprojektet i föregående artikel.

Bland annat hade följande kunnat fastslås:

- Många hårt arbetande hästar som därmed har högt energibehov (> 2 gånger underhållsbehovet) kan tillgodose sitt energibehov med ett hö/hösilage/ensilage. Då krävs att energiinnehållet ligger på cirka 11 MJ/kg ts.
- Ett hö/hösilage/ensilage med så högt energiinnehåll som beskrivs ovan kan innehålla ett överskott av protein för en vuxen häst. Detta medför att hästen utsöndrar mer kväve (grundämne i proteiner) med urin och träck. Hästen kis-

sar och dricker mer vatten och avdunstningen från huden blir större. Träcken innehåller också något mer vatten vilket gör att den uppfattas som lösare.

- Svaren från hästarnas arbetstester (exempelvis mjölksyrakoncentration och pH i blod, puls och andning) visade inte på skillnader mellan ett grovfoder med högt råproteininnehåll (16-17 procent) och ett med mer behovsanpassat innehåll (12 procent). Hästarna uppvisade inga skillnader i löpvilja. En högproteinfoderstat är dock mindre lämplig, särskilt för hästar som gör stora vätskeförluster, med anledning av den ökade avdunstningen.

Mer information om projektet finns på Hippocampus hemsida:  
<http://hippocampus.slu.se>

# Utfodring av växande hästar



Foto: Martin Langels/Kanal 75

Hösten är här och säsongens föl befinner sig i det första skedet av en oerhört intensiv tillväxtperiod. Travhästen bad Anna Jansson, SLU, dela med sig av sina bästa tips kring utfodring av unga hästar.

**H**ästens första levnadsår är synonymt med kraftfull fysisk utveckling, inte minst i fråga om skelettet. Kan du i kortet förklara hur hästens skelett utvecklas under den här perioden?

– Hästen blir färdigvuxen från "tå till topp" och klarar i runda slängar av 95 procent av sin skelettillväxt under det första året. Längdtillväxten i de ben som ligger nära hoven är helt avklarad redan under det första året medan benen närmare bålen och kotpelaren är helt färdiga först vid 4-5 års ålder.

**Hur ska vi då utfodra för att stimulera en sund skelettutveckling?**

– Det är viktigt att tillföra kalcium och fosfor i

tillräckliga mängder och inte underskrida de rekommendationer som finns. Så länge kvoten mellan kalcium och fosfor ligger över 1,2 behöver man inte vara rädd för att ge mer kalcium och fosfor än vad som rekommenderas. Sedan är det viktigt att inte tillföra mer energi än det finns "byggnadsmaterial" för, till exempel protein.

**...och vad händer om vi misslyckas?**

– Idag är det ju tack och lov ganska ovanligt med långvarig, allvarlig undernäring hos häst. Bland dagens hästar får man nog snarare se det som att en felaktig utfodring kan ge sämre kvalitet på vävnaderna i rörelseapparaten. En sänkt kvalitet kan ju funka om man inte behöver belasta sina extremiteter.



TEXT:

Lotta Isacsson  
lotta@asvt.se

ter men så är ju inte fallet för våra travhästar. Det som är någorlunda ordentligt vetenskapligt bevisat är att en kalciumfosforkvot under 1,1 ger förändringar i vävnaderna som inte syns hos hästar som fodrats en högre kvot. En kvalitetsförändring har också observerats hos hästar som utfodrats med betydligt mer energi, särskilt från lättsmälta kolhydrater, än de fått protein att växa på.

### ***Kan du utveckla lite mer vad som händer om det blir obalans mellan energi, protein och vitaminer/mineraler?***

– En stor fråga... Upptaget av kalcium och fosfor från tarmen påverkas av i vilken mängd de båda jonererna finns där och vid ett överskott på fosfor kommer kalciumupptaget att begränsas och mindre kalcium finns då tillgängligt för hästen att bilda skelett av. I hästens skelett finns under de unga åren tillväxtzoner där brosk vartefter hästen mognar ersätts med benvävnad. Vid överutfodring med energi - men också kraftig överutfodring med både energi och protein - har man observerat ett den processen störs. Brosket förändrar sin struktur i sjuklig riktning och proteininnehållet minskar. Exakt vad och varför detta händer vet man inte men ett stort stärkelseintag från till exempel kraftfoder frisätter hormoner som påverkar hästens upplagring av olika näringsämnen/byggsstenar.

### ***Hur utvecklas hästens tarmfunktioner under det första levnadsåret och vilka krav ställer det i sin tur på utfodringen?***

– Från början är ju fölunge's tarm inte alls anpassad till något mer foder än mjölk. Det ändrar sig ju dock ganska snabbt eftersom föl tidigt börjar pilla i sig gräs om de har möjlighet. Hur lång tid det tar för fölunge att etablera en mikroflora i tarmen som har samma kapacitet och liknar en vuxen hästs är vad jag vet inte känt. Det finns dock observationer från Sverige och andra länder där nyligen avvanda fölunge som förväntas få en vuxenvikt på cirka 500 kilo utan problem konsumerat 8-10 kilo torrsbstans per dag från grovfoder. En studie gjord på ett större stuteri i Sverige antyder också att fölunge kan växa lika bra på ett högkvalitativt grovfoder som på en foderstat med



mycket grovfoder. Men det bör undersökas vidare och fungerar sannolikt sämre på föl som är mycket unga, mellan två till fyra månader. Dessa hästar skall ju dock, om allt är lyckligt, ha tillgång till det bästa fodret av alla för en fölunge, nämligen stoets mjölk.

### ***Dina bästa generella råd vid utfodring av unghästar?***

– Det känns tjatigt att behöva säga det, men utan koll på näringsinnehållet i det hö/hösilage/ensilage hästarna äter blir utfodringen som att kasta pil i mörkret... man måste ha tur för att det skall bli bra. Med en analys kan man sedan gå vidare och bestämma vad som behöver tillföras utöver grovfodret. Det är också mycket viktigt att vara "kritisk" när man har sina unghästar på bete.

### ***Vad bör man tänka extra på?***

– Syftet med ett bete, särskilt för hästar som förväntas tävla som 2-3-åringar, är att de skall ha klarat av en betydande del av sin tillväxt fram till och med den perioden. Det klarar de inte om betet inte är produktivt och välskött. På ett bete som inte motsvarar hästarna tillväxtpotential finns det en stor risk att tillväxten kommer att sätta fart när hästarna stallas in och börjar tränas, det vill säga fodras mer, och det är ju väldigt dålig tajming. Viktiga ledord är alltså: analysera fodret och produktiva beten. 🐾

Docent Anna Jansson leder bland annat projektet Ut-fodring för hälsa och prestation. Hennes bästa råd är att analysera fodret och se till att ha produktiva beten.

Foto: Lotta Isacson

# Ensilage Godare än hö

I en avhandling från SLU om ensilage till hästar har Agr Dr Cecilia Müller visat att olika konserveringsmetoder av vallfoder kan inverka på hästens eget val av foder. Avhandlingen försvarades i maj och innehåller även svar på frågor kring inplastning av grovfoder i småbal samt hur hästens tarmflora påverkas av snabba foderbyten.



**T**raditionellt har hö varit det grovfoder som erbjudits till hästar i alla tider men under senare år har ensilage och hösilage utfodrats i högre utsträckning. Det finns flera orsaker till det, bland annat har ny teknik för produktion av plastinpackat ensilage och hösilage i storbal möjliggjort detta foder för transport och avsalu.

Användningen av ensilage till hästar tog fart för cirka tio år sedan men det är först nu som forskningen på allvar börjar komma ikapp. Nu finns större kunskap om hur vallfoder till hästar kan produceras och hur olika konserveringsmetoder påverkar hästens grovtarmsmiljö. Forskning pågår också om hur hästen kan utnyttja olika näringsinnehåll i grovfoder för god hälsa och prestation.



TEXT OCH FOTO:

Ulrika Lundberg  
ulrika@asvt.se

## Ensilage, hösilage och hö

Skillnaderna mellan ensilage, hösilage och hö är mer eller mindre enbart fodrets torrsubstanshalt (ts), det vill säga hur mycket nedtorkat fodret är. I ensilage har dessutom en ensileringsprocess av vallfodret skett

medan hösilage konserveras genom lufttät lagring. Hö är vallfoder nedtorkat till minst 84 procents ts.

Själva ensileringsprocessen i ensilage bygger på en syrefri och sur miljö. När gräset skördas och plastinpackas eller läggs i silo, sker en pH-sänkning med hjälp av mjölksyrabakterier som finns naturligt på gräset. Mjölksyrabakterierna bildar mjölksyra med hjälp av de socker som finns i gräset vilket gör att pH-värdet sjunker.

Ensileringsmedel kan tillsättas för att hjälpa mjölksyrabakterierna att komma igång och snabbt producera mjölksyra. När den sura och syrefria miljön skapas kan inte andra bakterier, mögel- eller jästsvampar växa i fodret. Kommer däremot syre till i denna miljö kan det bli feljäsningsar med produktion av smörsyra som följd.

## Viktigt med plastningen

När vallfoder torkas ned till omkring 55-60 procents ts avtar ensileringsprocessen på grund av att mjölksyrabakteriernas aktivitet är beroende av vatten. Ju



Ensilageanvändningen i Sverige har ökat markant under den senaste 10-års perioden tack vare att fodret kan plastas in och transporteras.

torrare ensilage desto mindre ensileringsprocess och fodret blir i stället lufttätt lagrat, så kallat hösilage. I hösilage är pH-värdet och sockerhalten högre än i ensilage eftersom ingen mjölksyrabildning skett. Det innebär en ökad risk för tillväxt av jäst och mögel om syre kommer in i balen genom exempelvis stickhål. I en torrare bal finns gott om näring i form av lätt-tillgängligt socker så tillväxt av ogynnsamma mikroorganismer kan om syre tillförs ske ganska snabbt. Ett sent skördat grovt gräs med högt ts är också svårare att plasta. Det kan gå åt fler lager plast än vid tidigt skördat vallfoder för att minimera stickhålen i balen.

#### Smaktest gav svar

Smakligheten på det grovfoder hästen tilldelas är viktigt för foderkonsumtionen. En häst som inte äter tillräcklig mängd grovfoder kan få störningar i mag-tarmkanalen med till exempel kolik som följd. Det har också i vissa studier förekommit att hästar äter mindre av ensilage jämfört med hö.

Som en del i Cecilia Müllers avhandling gjordes därför en undersökning av smaklighet och konsumtion när hästarna erbjöds olika konserverat vallfoder.

De foder som användes var alla från förstaskörd som skördats på samma gräsvall och vid samma tidpunkt. Det viktiga i studien var att gräset hade lika näringsinnehåll och botaniska sammansättning även om det konserverats vid olika torrsubstanshalt. Fodren som jämfördes var

1. Ensilage (35 % ts)
2. Hösilage låg ts-halt (55 % ts)
3. Hösilage hög ts-halt (70 % ts)
4. Hö (88 % ts)

De fyra hästar som ingick i försöket gick på bete innan smaktestet påbörjades. Betets näringskvalitet motsvarade hästarnas underhållsbehov. Under fyra



Agr Dr Cecilia Müller försvarade sin avhandling om vallfoder till hästar i maj.  
Foto: SLU



I ett smaktest visade det sig att hästar gärna äter ensilage.

5-dagarsperioder pågick försöket med två betesdagar utan grovfoder mellan varje period. Två timmar dagligen fick de komma in i boxar där de samtidigt erbjöds 1 kilo ts vardera av de fyra olika fodren. Vilket foder de valde först, hur länge och hur mycket de åt av respektive foder registrerades. För att minimera invanda beteenden alternerades foderbackarna mellan varandra så att ett foder inte hade samma plats hela tiden. Resultatet var tydligt i detta försök. Hästarna valde i nämnd ordning ensilage före hösilage med låg ts, hösilage med högt ts och sist höet. Samma ordningsföljd gällde också vad beträffar hur mycket och hur länge de åt av varje foder. Hästarna lämnade aldrig ensilaget för att äta av ett annat foder när de väl luktat eller smakat på det. Höet var det som hästarna valde sist och som heller aldrig äts upp helt och hållet.

Dock är detta smaktest utfört på ett mycket ▶



Inplastat vallfoder minskar förekomsten av dammpartiklar i fodret.

begränsat hästmateriäl. Det skulle vara intressant att utföra liknande studier på ett betydligt större materiäl och med hästar i aktiv träning.

#### Oförändrad tarmflora vid grovfoderbyte

I alla tider har det flitigt påtalats hur känslig hästen är för foderbyten. Det är mikroorganismerna i hästens grovtarm som störs vid snabb övergång mellan foder. I Cecilia Müllers avhandling undersöktes om hästens grovtarmsmiljö påverkas av foderbyten, grovfodrets ts-halt samt innehåll av mjölksyra och andra organiska syror. I foderförsöket ingick olika konserverat grovfoder som var skördat vid samma tidpunkt och från samma vall men med tre olika ts-halter: ensilage (35% ts), hösilage (55% ts) och hö.

Fistulerade hästar uppstallade i Frankrike utgjorde försökshästar och såväl tarminnehåll som träck analyserades. Provtagningen gjordes efter 21 dagars utfodring med respektive foder. Dessutom utfördes provtagning strax före och i anslutning till foderbyte efter 2, 4, 8 och 12 timmar. Resultatet var också här tydligt. Det gick inte att utläsa några mätbara skillnader (mikrobiologiskt och kemiskt) varken i hästens tarminnehåll eller träck oavsett vilket foder som hästarna ätit. Det gick alltså inte att avgöra från proverna om det var ensilage, hösilage eller hö hästarna ätit.

#### Inplastning av småbal

I många stall är hästantalet för litet för att en hel storbal ska hinna konsumeras innan fodret blivit förstört. Det är också många mindre hästgårdar som saknar traktor som inte kan hantera storbalarna. Därför var en undersökning om hur det fungerar att plasta in småbalat grovfoder från en vanlig höpress nödvändig. I avhandlingen visar Cecilia Müller att det går utmärkt att få ett bra inplastat grovfoder i småbalar. Den svaga länken i kedjan var dock att knytarna i en vanlig höpress är för klena för att klara påfrestningen vid pressning av ensilage och hösilage. Vid byte av knytare till sådana som normalt sitter i stora fyrkantspressar kunde balarna pressas hårdare och ett grövre pressgarn användas. Då blev balarna tillräckligt hårda med en hög baldensitet. 🐾

Källa: Cecilia Müller 2007; "Wrapped forages for horses" Doctoral thesis no. 2007:44, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.



## Analysera ditt grovfoder!

Medlemmar i Avelsföreningen har 15 procenters rabatt på foderanalyser hos Lantmännen AnalyCen. Med den här tidningen följer en provpåse som du kan använda för att skicka in ditt foderprov. Det är viktigt att ditt medlemsnummer skrivs på följesedeln för att rabatt ska utgå.

#### Provtagningen är avgörande för att få ett representativt prov

För hö i balar skall prov tas ur flera balar. Balarna måste delas isär försiktigt och en liten del från varje bal samlas ihop till en lämplig provmängd om minst 5 liter. Obs! Viktigt att öppna och ta isär balarna, inte dra tussar ur icke öppnade balar! Då kan de sköra men näringsrika bladen slitas av och inte komma med i provet. Provet kan klippas ner till mindre bitar och ger då mindre volym. Provmängd 2 liter.

#### För ensilage/hösilage

Ta gärna prov ur flera balar eller direkt från grönmassan innan pressning. Prov från balar tas en bit in i balen och kan göras med provborr. Provet läggs lämpligast i en tät plastpåse. Ensilaget/hösilaget har begränsad hållbarhet, därför är det viktigt att provet inte sänds in i samband med helg.

Förutom att få reda på fodrets näringsmässiga kvalitet kan man även få svar på fodrets hygieniska kvalitet, det vill säga innehåll av bakterier och mögel.

Lägg ditt foderprov i medföljande foderprovspåse och sänd tillsammans med följesedel till AnalyCen.



## Uppskattat mingelparty på Axevalla

I samband med stochampionatet på Axevalla arrangerade ASVT ett välbesökt "mingelparty". Tränarintervjuer och frågesport var två aktiviteter som erbjöds.

Tältet vid "första sväng" var välfyllt fredagen den 20 juli. Tränarna Ulf Stenströmer, Roger Walmann och Anna Forsell deltog, liksom många stora och små uppfödare. Moderator Håkan "Lillis" Olsson genomförde tränarintervjuerna som i första hand handlade om foder, men även berörde den aktuella frågan om ökade prispenningar till ston.

### Sex svarade rätt

Frågesporten lockade 62 deltagare varav sex personer hade alla rätt: Sven-Åke Wallin (Vårgårda), Agnes Bloom (Mora), Nils tysk (Mora), Jerker Wallin (Uddevalla), Pernilla Nilsson (Nos-



Trivsamt mingelparty i tältet vid stallbackskurvan. Foto: Claes Kärrstrand

sebro) och P A Sundling (Mora).

ASVT representerades bland annat av sina kontaktpersoner. Likaså fanns föreningens samarbetspartners Krafft och Folksam på plats.

## Häst- och uppfödarregister på [www.trav.cc](http://www.trav.cc)

Du har väl inte missat att du som uppfödare kostnadsfritt kan registrera dina "föl- och unghästar på gång" via hemsidan [www.trav.cc](http://www.trav.cc) och Easy KB. I registret kan du presentera dina hästar för intresserade kunder, som därmed enkelt och kostnadsfritt kan söka på framtida köpobjekt utifrån fadershingst, modersto, morfar, mor- och/eller uppfödare.

I det så kallade "uppfödarregistret" kan du också, till en låg årskostnad (rabatterad för ASVT:s medlemmar) presentera dig själv och din verksamhet i enkel hemsidesform.

För mer information: Besök [www.trav.cc](http://www.trav.cc), välj "Trav- & galoppregistret" och följ anvisningarna.

## Föl- och ammajouren – nu även på Kolmården

Att Föl- och ammajourens verksamhet har mycket gott på sitt samvete vet vi. Ett exempel hittar vi på Kolmården, där en informationsskylt berättar om hur nordsvenska hingstfölet Fajt räddades till livet med ammajourens hjälp...



## Normal säsong för föl- och ammajouren

Föl- och ammajouren med sin ständige "kapten" Henrik Hult stängde för året i mitten av augusti. Henrik Hult uppger att säsongen varit ganska normal och att många olika medier har uppmärksammat verksamheten genom att berätta om föl som kunnat räddas.

Vidare berättar han att fölningarna verkar ske allt tidigare. I år hade jouren som flest påringningar mellan den 15 maj och 15 juni.

## Seminarier på Kriterieauktionen

På torsdagen: intervju med Robert Bergh. Dessutom föredrag med Peter Forssberg och Stig Hägglund på temat influensa och doping. På fredagen: Ulf Hörnberg berättar om det pågående arbetet med projektet Framtidens travsport. Preliminärt anordnas ett uppfödarmöte på Solvalla under söndagen. Håll utkik på [www.asvt.se](http://www.asvt.se).

## Framtidens Travsport

Framtidsdokumentet "Framtidens Travsport" skriker på. Just nu finns beslut om fem projekt som ska genomföras under år 2008/2009. Det betyder att förslag på genomförande nu arbetas fram. Dessa projekt är:

- **Förbättrad tävlingsstruktur** – för mer medel till de aktiva. I kortet handlar det om ett mer slimmigt tävlingschema med färre antal tävlingsdagar men i gengäld fler lopp per tävlingstillfälle.
- **Grundbelopp/fördelning av medel** – innebärande ett nytt premiesystem för banorna. Regionspel, sportslig aktivitet, evenemang, ungdomsverksamhet, publik eller annat ska i högre utsträckning styra fördelningen.

- **Året runt- och säsongsbänor** – där arbetet går ut på att identifiera banornas specifika möjligheter utifrån ett antal förutbestämda parametrar. Denna utredning ska vara klar i maj 2008.
- **"Shared Service Center"** – med syfte att samla banornas administrativa tjänster såsom exempelvis bokföring, fakturering löner och så vidare.
- **Gemensamt sportsekretariat** – där bland annat propositionskrivning och anmälan för alla banor kan ske. Detta medför dock inte att banornas sportchefer försvinner eftersom de har en mycket aktiv och viktig roll kring de sportsliga evenemangen på respektive bana. *Läs mer på [www.framtidenstravsport.nu](http://www.framtidenstravsport.nu)*

# Från köttdjur till travhästar

Snabba framgångar för Stuteri Simberg



Welshponnyer och travhästar samsas om hagarna. Här ponnyen Cennen Suite och Ylva samt Ulrik tillsammans med Crispy Gal.

"Det kommer aldrig att gå!" sa skeptikerna när Ulrik och Ylva Lindh avvecklade köttdjursbesättningen för att ägna sig åt travhästavel. Nu har tolv år förflutit och hästar som Simb Chaplin, Simb Zipper och Simb Capi har mer än väl bevisat att satsningen höll.



TEXT OCH FOTO:

Lotta Isacson  
lotta@asvt.se

**F**amiljen Lindhs resa mot en stadig plats på uppfödarstatistikens övre del började ännu längre tillbaka. Backar vi cirka tjugo år befinner vi oss vid den tidpunkt när flyttlasset rullade för Ylva. Till Ulrik och till hans gård vid "det

blommande berget", närmare bestämt Kinnekulle utanför Götene i Västra Götaland. Med Ulriks kor på gården och Ylvas arbete som ladugårdsförman kretsade livet vid den här tiden kring mjölkproduktion. Med ett undantag: – Jag hade med mig en welshponny

"in i boet". Min hästbana började med welshponnyer och de finns med än idag. Skälen är rent känslomässiga. De är mina kompisar och jag kan inte tänka mig att avyttra dem, berättar Ylva. Följaktligen strövar än idag en och annan welshponny omkring i hagarna



## Stuteri Simberg i siffror:

**Antal miljonärer:** 11  
**Antal halvmiljonärer:** 15  
**Hästar på gården:** cirka 25 ston,  
 21 föl och 8 welshponnyer  
**Fastighetens areal:** 32 hektar + arrende  
 102 hektar  
**Lösdrift:** ja  
**Boxar:** 16

◁ För att tidspusslet ska gå ihop måste alla på gården hjälpas åt. Ulriks pappa Gunnar, längst till vänster, får hugga i. Likaså Ulrik och Ylvas barn Erik, 16 år, och Daniel, 12 år.

på Stuteri Simberg och Ylva är engagerad i Svenska welshponnyföreningen. Men ankaret i verksamheten är förstås travhästuppfödningen som inte på något sätt låter skämmas för sig.

### Annons gav stor respons

Innan vi går över till travhästarna bör dock parets period som köttjursuppfödare nämnas. Efter mjölkarna kom nämligen köttdjur till gården och på sitt sätt lade de grund för vad som komma skulle.

Ulrik och Ylva delade sedan länge ett stort travintresse och följde sporten på nära håll. Ingen av dem föddes in i travet, men Ulriks morfar var den inte alldeles okände storhästhandlaren Yngve Lundell som bland annat importerade och handlade med travhästar.

Lusten att byta verksamhetsinriktning hade väckts och Ylva satte helt sonika in en annons i Travronden:

– Jag skrev att vi ville byta köttdjuren mot avelsston...

Annonsen skulle komma att generera närmare 100 svar, om än av skiftande kvalitet och intresse. Men alldeles uppenbart var en förändring inom räckhåll. Kanske var den också enklare att genomföra än vad de först trott.

### Diger meritlista

Bland dem som besvarade annonsen fanns John-Erik "Goya" Magnusson, och det var med honom bytet genomfördes. I mitten av 1990-talet lämnade ett lass köttdjur och en welshponny (!) Götene för Småland, och beredde plats för 16 märrar från Blädingeås. Bland dessa fanns bland annat Zorbas

Girl, utsedd till elitsto 2002 och mor till Simb Zipper och Simb Moonzoom, samt Simb Capis mor Cap And Tassel. Strax efter bytesaffären köpte Ulrik och Ylva dessutom Moonie Ås från Blädingeås. Moonie Ås är mor till såväl Simb Chaplin som Simb Moonwalker.

Idag skriver vi 2007 och på Stuteri Simbergs meritlista finns bland annat Simb Zippers Kriterieseger, Simb Capis segrar i Oaks och Stochampionatet samt det faktum att Simbuppfödningar fått utmärkelsen "Årets 3-åring" tre gånger under de senaste tio åren.

Verksamheten är ekonomiskt hållbar och skeptikerna har tystnat. Ulrik och Ylva ler vid frågan om varför just de lyckats så bra:

– Vi kompletterar varandra. Ulrik ▶



◁ Ett av sommarens föl - en hingst e.El Glide u. Com Love - vilat sig en stund i solskenet.

## Några av stuteriets ston:

**Moonie Ås** f 91 (Ideal du Gazeau – Moshannon Inmotion e. Speedy Crown), dräktig med Viking Kronos.

**Simb Moonflower** f 02 (Pearsall Hanover – Moonie Ås e. Ideal du Gazeau), betäckt med Spotlite Lobell.

**Simb Candy** f-00 (Turbo Thrust – Cap and Tassel e. Arnie Almahurst), betäckt med Spotlite Lobell.

**Simb Zippa** f 02 (Turbo Thrust – Zorbas Girl e. Equileo), betäckt med Spotlite Lobell.

**Laura Simb** f 96 (Anders Crown – Laika Hastrup e. Pay Dirt), betäckt med Spotlite Lobell.

## Ulrik om:

### ... prispengar till ston:

– Skippa stoeliten och instifta inte nya stoserier. Konstla överhuvudtaget inte till en massa speciella stolopp. Dubbla i stället prispengarna i STC:s unghästserie och öppna hingstklasserna för ston.

### ... travet som folksport:

– Trav sägs vara en folksport men hur många har egentligen råd att ha en tävlingshäst? Hög prispengarna så att fler kan vara med. Det gagnar såväl ägare som uppfödare och tränare.

### ... avelsvärderingen:

– Släpp aveln fri så att vi uppfödare har möjlighet att köra vårt eget race och få in nytt blod. Reglerna fungerar inte, uppfödarna ledsnar och vi känner oss diskriminerade gentemot den utländska marknaden. Till exempel har vi nu använt en hingst, El Glide (CA), som står uppstallad i Finland, nära den ryska gränsen. För att vi ska få registrera avkommorna i stambokens avdelning 1A har vi varit tvungna att transportera stona till hingsten för seminering där. Det hade varit betydligt enklare, billigare och ur djurskyddssynpunkt lämpligare att kunna använda hingstens tjänster i Sverige. Som kommersiella uppfödare vill vi givetvis föda upp hästar som förs in i stambokens avdelning 1A.

"Welshponnyerna är kvar av rent känslomässiga skäl. De är mina kompisar och jag kan inte tänka mig att avyttra dem" berättar Ylva.



är aldrig helt nöjd och har ett krassare sätt att se på saker. Jag är den som läser och undersöker mer, menar Ylva.

### Hingstarnas bästa avkommor

De berättar också att hingstvalen engagerar dem båda väldigt mycket

– Vi vill försöka hitta nya hingstar, exempelvis amerikanska hästar som ligger strax under eliten. Ston kan vi förädla själva, menar Ulrik.

Att de har fingertoppskänsla när det kommer till hingstval råder dock ingen som helst tvekan om. I många fall har de använt relativt billiga hingstar. Och väldigt vanligt är att Simb-uppfödningarna återfinns i topp bland de valda hingstarnas bästa avkommor.

Tittar vi på stuteriets elva miljonärer hittar vi snabbt några bra exempel. Simb Zipper med sina 5,7 miljoner insprunget är Flying Irishmans näst vinstrikaste avkomma. Simb Capi (4,9 miljoner) är det vinstrikaste sto fadern Probe lämnat. I Turbo Thrusts avkommestatistik återfinns, på första och andra plats, Simb Moonrunner (3,8 miljoner) och Simb Moonzoom (2 miljoner). Simb Chaplin (3,3 miljoner) är Pearsall Hanovers näst vinstrikaste avkomma bland hingstarna – för övrigt ligger Simb Tracy (900) etta bland stona. Somatics bästa avkomma heter Simb Illusion (2,3 miljoner), och Simb Moonwalker med 1,5 miljoner insprunget ligger tvåa på förteckningen över Anders Crowns vinstrikaste avkommor.

### "Vi får göra våra egna elitston"

På stuteriet finns just nu dryga 20-talet ston, vilket Ulrik och Ylva tycker är en lagom nivå.

Målet är att ligga på mellan 16-20 föl per år. I valet av ston väger flera parametrar in.

– Hög startprocent är egentligen oväsentligt. Vi vill att stolinjen bakom ska ha snabba tider, menar Ulrik.

– Exteriört tittar vi efter korrekta ben med bra inskeningar. Ett problem inom travaveln är ju krok- och hasiga hästar. Problem med haserna blir generellt vanligare och vanligare, inskjuter Ylva.

De menar också att stoets temperament är viktigt, liksom självklart fertiliteten. Att år ut och år in stå med ett sto som krånglar är helt enkelt inte ekonomiskt hållbart. Och för dem som lever på sin uppfödning är det ekonomiska tänkandet ständigt närvarande. Ylva ler och minns:

– När vi bestämde oss för att satsa på det här sa Ulrik tidigt: "vi har inte råd att köpa de dyraste stona, vi får göra våra egna elitston".

Den som lever på sin uppfödning lever också med kravet på kontinuerliga resultat. Ulrik sammanfattar det i all enkelhet:

– En enstaka bra häst kan vem som helst avla fram lika bra som oss. Men vi vill ju inte bara föda upp *den* hästen, utan många... 🐾

Fotnot: Avkommestatistiken i stycket "Hingstarnas bästa avkommor" avser svenskfödda hästar.

## Ylva om:

### ... den jobbiga biten med försäljning:

– Vi tycker våra hästar är duktiga och behöver inte skämmas över vår uppfödning.

Men ibland när vi får höra att vi begär för mycket för en viss häst, ett pris som vi anser vara skäligt med tanke på hästens exteriör och stamtavla, då känns det jobbigt. Det gäller ju att få 1-åringarna sålda inte alltför sent på året så att pengar kommer in till de nya fölens avgifter.

### ... att sälja på auktion:

– Det är ganska länge vi sålde på auktion nu. Jag kan tänka mig att göra det igen men det är väldigt mycket jobb och spänning kring det hela.

### ... hästhantering:

– Hästar ska hållas så naturligt som möjligt, i stora flockar och på stora ytor. Man måste ha en bra känsla för hästar om man ska hålla på med det här. Det är inte möjligt att visitera varje enskild individ var dag utan man får ta en runda i flocken och känna av allt är ok. Eftersom vi känner våra hästar så märker vi snabbt om någonting är fel. Hästar trivs bäst med fasta rutiner, det gör att de känner sig trygga och med det lugna och allt blir mer lätthanterligt.



# Foderpriserna upp i höst

Stigande världsmarknadspriser på spannmål och oljevaxter på grund av extrema väderförhållanden på många håll i världen - bland annat torka i Australien och Sydeuropa, översvämningar i sydostasien med mera - kommer att påverka foderpriserna i höst och vinter.



Dyrare havre är en konsekvens av vädrets makter och oroligheter i världen.

Till det kommer utökad användning av miljöklassade fordon drivna på etanol vilket också pressar upp spannmålspriserna. Det råder just nu totalt sett en mycket låg överproduktion av spannmål i världen vilket ger minskade världsager som följd.

P G Åhäll, VD på Lantmännen Kraft, spekulerar om hur han tror detta kommer att påverka Lantmännens foderpriser framöver:

– Just nu händer inte så mycket då vi använder våra lager från förra året för egen tillverkning. Fram i oktober-november när årets skörd kommer in i produktionen kommer säkert en 30 öres höjning per kilo

foder på både färdigfoder och koncentrat. Spannmålspriserna kommer att höjas runt en krona per kilo och när spannmålen går upp följer andra råvaror efter. Vad som händer nästa år är för tidigt att säga nu. Det beror på hur skördarna i Australien ser ut och det vet man inte förrän tidigast i december. Detta kommer säkerligen att påverka foderpriserna i vår säger PG Åhäll.

Höjda foderpriser kommer i sin tur sannolikt att innebära höjda inackorderings- och träningsavgifter på stuterier och hos tränare.

Text och foto: Ulrika Lundberg

## Projekt för hästföretagare

STC arbetar i två projekt för att ge bättre stöd för hästföretagare. Det första projektet går ut på att utbilda en hästkunnig person i varje län som har till uppgift att hjälpa hästföretagare att söka medel ur Landsbygdsprogrammet. Träffar kommer att arrangeras i varje län under hösten 2007. Det andra projektet går ut på att kartlägga byråkratin för hästföretagare och hästhållning i Sverige. Syftet är att förenkla och förbättra för hästföretagare.

## Hästinfluensan härjar

Fortfarande härjar A2-influensa i svenska travstallar och just nu är några B-tränarstall isolerade. Den senaste 12-månaders perioden har det varit extremt mycket utbrott och den värsta influensaperioden sedan 1970-talet. Sverige har också den sämsta sjukdomsbilden gällande A2-influensa i hela Europa. Här finns heller inget vaccinationstvång vilket är fallet i de flesta andra travländer i Europa, undantaget Finland. Just nu pågår diskussioner om att återinföra vaccinationstvånget i Sverige.

## Breeders Crown på Sundbyholm

I juni blev det klart att det blir Sundbyholmstravet i Eskilstuna som kommer att arrangera samtliga Breeders Crown-finaler nästa år. Tidpunkten för detta blir preliminärt i månadsskiftet oktober-november och samtliga finaler kommer att köras inom V75. Arrangemanget kommer att planeras under hösten och förväntas innehålla bland annat auktion, mässa och seminarier. Finalpriserna kommer successivt att höjas fram till år 2011 då de når en miljon kronor per finalomgång. Redan i år sker en höjning av förstapriset i BC från 500 000 kr till 612 000 kr. Lika för såväl hingstar/valacker som för ston.

# Ökade prispengar till ston – arbetet fortsätter

ASVT:s aktiva arbete med att förbättra prispengarna till ston fortsätter.

En skrivelse undertecknad av samtliga BAS-organisationer skickades i början av juni till STC:s styrelse för behandling.

Målet i Trav 2010 om 33 procent av prispengarna till ston anser BAS-organisationerna vara en för låg andel. Önskemålet är att prispengarna utjämnas mellan könen för att stona på sikt – senast 2013 – ska tjäna minst 40 procent av prispengarna.

För hästar mellan 2 till 5 år är målet att prispengarna ska vara så jämnt fördelade som möjligt, det vill säga 50 procent vardera till ston respektive hingstar/valacker.

## Fördel ston

Vid STC:s styrelsemöte den 30 augusti presenterades ett svar på skrivelsen. Förslaget gick bland annat ut på lika förtjänst i insatsloppen, företräden för yngre ston (3, 4, 5 och 6 år), mer pengar i rena stolopp, "fördel ston" spår 1-4 och 9-10 i autostartslopp samt högre startsumma tillåten för ston jämfört med hingstar/valacker (exempelvis 150 000 för ston / 100 000 för hingstar/valacker).



TEXT:

Ulrika Lundberg  
ulrika@asvt.se

Så här har fördelningen mellan könen sett ut de senaste fem åren:

## Procentuell fördelning av prispengarna mellan könen

Siffrorna avser varmblod.

År	2002	2003	2004	2005	2006
H/V	69,6	68,8	69,1	69,9	68,8
Ston	30,4	31,2	30,9	30,1	31,2

Under 2006 har svenska ston (observera att utländska ston är borträknade) tjänat 28,2 procent av prispengarna. Fördelningen mellan olika åldrar avseende antal startande, hur många starter de gjort, starter per häst och prispengar visas nedan.

## Startande svenska ston 2006

Ålder	Startande	Starter	Start/häst	Prispengar	% starter av årg.	% prispengar av årg.
2 år	129	402	3,1	3 878 500	47,1	42,6
3 år	744	4 557	6,1	37 986 100	45,3	40,5
4 år	999	7 620	7,6	44 900 530	40,6	31,0
5 år	909	7 553	8,3	38 355 975	38,5	28,4
6 år	637	5 093	8,0	20 249 400	35,0	23,4
7 år	480	3 564	7,4	12 079 450	32,1	21,3
8 år	243	1 633	6,7	7 103 675	24,0	20,1
9 år	127	826	6,5	2 287 150	18,8	11,7
10 år	48	331	6,9	809 800	16,9	13,7
<b>Summa prispengar svenskfödda ston</b>				<b>167 650 580</b>		
<b>Total prissumma varmblod</b>				<b>593 486 890 kr</b>		
Antal lopp				8 117		
<b>Total prissumma kallblod</b>				<b>50 185 750 kr</b>		
Antal lopp				965		

# Hallå där...

... Lena Olsén, institutonen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap vid SLU, som under våren presenterade en avhandling om hur läkemedel transporteras och bryts ned i hästens kropp.



Lena Olsén.  
Foto: SLU

***Du har forskat kring det här ämnet i flera år. Vilka är de viktigaste slutsatser du kommit fram till?***

– Det jag själv tycker är roligast är att vi hittat ett antihistamin som hästarna tar upp snabbt och bra och också har väldigt bra effekt. Sedan har vi ju också testat antihistamin som inte fungerat bra till häst och det är ju också viktig information när man ska behandla hästar.

Vi har också visat att hästar har höga nivåer av enzymet CYP3A redan i början av tunntarmen vilket kan leda till att vissa mediciner bryts ned direkt och har då ingen eller dålig effekt hos just hästar. Sedan tycker jag att det har varit väldigt roligt att hålla på med projektet om penicillinchock. Jag samlade in information under mer än tre års tid; åkte runt och samlade in blodprover från hästar som drabbats, och även kontrollhästar. Det blev ju överraskande många till slut vilket ju tyder på att det är vanligare än man tidigare trott eftersom alla inte rapporterar in händelsen som en läkemedelsbiverkning.

***Närmar vi oss en lösning på problemet kring hästar som drabbas av penicillinchock?***

– Ja, man kan ju säga att det oftast rör sig om en reaktion som beror av prokainet. Allergi mot penicillinet verkar vara ganska ovanligt hos häst till skillnad mot hos exempelvis människor. Därför skulle det förmodligen bli betydligt färre hästar som chockar om man använder penicillin utan prokain-tillsats. Alla reaktioner kommer man ju inte åt då förstås, men det är ju också så att i de allra flesta fallen så går det bra även om det är väldigt dramatiskt och otäckt både för häst och ägare.

***Hur många hästar ingick i studien och vilken typ av tester användes?***

– I projektet om penicillinchock var det 59 hästar med. Där testade jag hästarnas förmåga att bryta ned prokain i blodet. Jag har också försökt hitta ett bra allergitest att utföra på blodprover, men det har inte riktigt lyckats ännu. I antihistamin-projekten var det mellan fem och sju hästar till att börja med. Då tittade vi på hur hög halt av medicinen som finns i blodet vid olika tidpunkter för att se hur snabbt och effektivt medicinen tas upp i hästens kropp. Sedan mätte vi medicinens effektivitet genom att göra så kallade "prick-tester". När vi sedan såg att resultaten för cetirizin var bra så utökade vi testerna och i somras gjorde vi en studie med hästar med "sommareksem" och då deltog över 100 hästar.

**Antihistamin** = ämnen vars egenskaper motverkar de histaminer som frigörs vid allergiska reaktioner. **Prokain** = lokalbedövningsmedel.

Text: Lotta Isacson

# Donato och Andover regerar i USA

Att Donato Hanover är årets kung i amerikansk travsport torde redan stå klart. När han tog sin 13:e raka seger genom att vinna årets Hambletonian blev han samtidigt, som en av ytterst få, klar för att bli invald i deras Living Hall of Fame.



Andover Hall-sonen Donato Hanover fullbordar sin "omöjliga dubbel" via årets Hambovinst. I fjol vann han Peter Haughton. Foto: Claes Kärrstrand

**L**ika historisk är Donato Hanover genom sin "omöjliga dubbel" som ingen annan lyckats med – att vinna såväl Peter Haughton och Hambot året efter varandra.

Att Donatos far Andover Hall är på väg att bli en bombastisk avelssuccé torde också vara helt klart. Det känns som om denne unge helbroder till Angus och Conway Hall är på väg att axla manteln efter Super Bowl, Speedy Crown, Star's Pride och Scotland.

Andover Hall är finskägad, men tyvärr gillar enligt uppgift inte herr Laakkonen svenskar. Därför får bara finnar och normmän betäcka med fryst sperma efter Andover Hall. Vi svenskar får stå i skamvrån och titta på när andra skördar framgångar, för att vi är just svenskar...



TEXT:

Ove Konradsson

**Efter hingstens formidabla framgångar i årets Hambomeeting torde**

åringar och ston dräktiga med honom bli svindyra på höstens auktioner. En mycket känd tränare sade under vår resa i USA: "Andover Hall lämnar som alla andra bra hingstar både ett fåtal stjärnor och ett stort antal löss, men de långsamma och stökiga kommer ingen att minnas på auktionerna i höst".

Ingen kan dock förringa Andovers framgångar under årets Hambomeeting. Vad sägs om:

- 4 finalister i årets hambofinal.
- 3 favoriter inför årets Hambo varav en vann, en blev tvåa och där kanske den bästa av alla; stoet Pampered Princess, blev brutalt bortkörd av en ung Hambohungrig kuskbegåvning i form av Tim Tetric.
- 2 finalister i årets Oaks varav en, outsiders Danae, vann. Denna gång efter en iskall styrning av samme Tim Tetric.
- 2 med i finalen till Peter Haughton

och där var Czernysons Surtees Hanover och Keystone Blitz tvåa och trea.

Att två helbröder lämnat 60 procent av startfältet i ett Hambletonian omskrivet i artikeln är också historiskt. Deras avkommor blev etta, tvåa och trea genom Donato Hanover, Adrian Chip och sist inkvalade Angus Hall-sonen Laddie. När sedan den tredje helbrodern Conway Halls dotter Sing me to Sleep var trea i Oaks växer bedriften ytterligare.

**Om Andover Hall regrade** bland treåringarna så kan man nästan hävda att Muscles Yankee gjorde detsamma bland tvååringarna. Vad sägs om två finalister i årets Peter Haughton, där Smedshammars Blue York Yankee vann och Ocean Front var femma. Vinnaren är för övrigt även han finskägad och helbroder till fjolårets Hambotrea Blue Mac Lad

Vidare: tre finalister i årets Merrie Annabelle där Muscovite vann, Winbak Brat var trea och Midnight Lace var femma.

**Att Adrian Chip's morfar** är svenske Pine Chip torde vara känt men han gör också, tillsammans med Valley Victory-sonen och numera finskägde Donerail, succé i USA som morfar. I årets Merrie Annabelle hade han 4 avkommor till start.

Min uppfattning om de för dagen hetaste hingstarna i USA är: Andover Hall, Angus Hall, Credit Winner, Muscles Yankee, Conway Hall och Self Possessed.

Fjolårets champion Yankee Glide hade i år en ovanligt tunn årgång. 🐎



Vid dåligt väder ökat spelet...

hittills cirka 420 miljoner kronor bättre än förra året vid samma tidpunkt. Orsaker till detta tros bland annat vara bättre marknadskommunikation, livelördag, ökad kundbearbetning, förbättrat tävlingsupplägg, två rekordvinster på V75, högkonjunktur och fördelaktigt väder. Med andra ord betyder det att badar man inte så spelar man istället (!). Prognosen för spelomsättningen 2007 pekar mot drygt 11,7 miljarder kronor.

## Spelet - Prognos 2007

En riktigt bra spelsommar har det varit i Sverige detta år. ATG:s spelomsättning har legat cirka 15-20 procent högre än i fjol. Det betyder 6,2 procent upp på årsbasis till och med vecka 34. I rena pengar är det

## Nytt anmälningssystem införs

Någon gång vid halvårsskiftet nästa år tas ett nytt internetbaserat anmälningssystem i bruk. Samtidigt introduceras ett "ljus" anmälningssystem för vardagstravet. Det innebär att tio minuter efter anmälningstidens utgång publiceras en lista över de anmälda hästarna sorterad efter poängordning. Därefter finns möjlighet att stryka bort sin häst och senast dagen efter ska kusk vara uppsatt på häst som avses starta. Därefter lottas startspår. För riksspel såsom V75, V65 och V64 bibehålls det mörka anmälningssystemet som används idag. Telefonanmälan kommer helt att försvinna.

## Spelet

Travhästen följer spelutvecklingen

Omsättning vecka 35

Spelform	Mkr	Procent
V75	91,2	12,9
V64	16,1	1,5
V65 sön	12,2	1,3
V65 vardag	14,1	1,1
V5	5,8	4,7
V4	5,9	5,4
V3	1,5	4,3
DD	41,8	4,2
LD	4,7	5,1
V/P	39,7	6,9
Trio	7,3	-4,7
Tvilling	14,1	39,1
Komb	2,8	11,8
<b>Totalt veckan</b>	<b>257,0</b>	<b>8,4</b>

Akkumulerad omsättning: 7 943 mkr, vilket innebär + 6,3 procent jämfört med fjolåret.

## Rättelse angående bilder i Travhästen nummer 3

De bilder som publicerades i samband med artikeln "Transplantation av benmärg ger bättre läkning" i Travhästen nummer 3 var, som felaktigt uppgavs, inte tagna av skribenten Lena Karlsson. Bilderna var utlånade av veterinär Palle Brink, klinikchef vid ATG Hästkliniken på Jägersro.

# Läkande ljudvågor i Dalarna

*Romme-kliniken tidigt ute med shockwave-behandling*



Antonio Gerbino, klinikchef vid ATG:s hästklirik på Romme, gick år 2000 i bräschen för inköp av en så kallad shockwave-utrustning. Sedan dess har dalakliniken behandlat flera hundra hästar med hjälp av stötvågor. Metoden som anses stimulera kroppens eget läkningssystem används i första hand på infästningsskador.

– Vi var bland de första i Sverige med den här utrustningen. Nu finns den på vissa andra kliniker och

hästsjukhus i landet. Användningen ökar sakta men säkert vilket jag tycker visar att det inte handlar om

någon modefluga. Det här är ingen mirakelmaskin, men behandlingen har använts på hästsidan i ett tiotal



Antonio Gerbi

. På

pluskontot hamnar också att behandlingarkostnaderna är relativt låga och biverkningarna få.

år. Och den fungerar bra på vissa typer av skador, menar Antonio Gerbino.

Shockwave therapy, eller på svenska "stötstågsbehandling/-terapi", är som mycket annat sprunget ur humanvården. Där har metoden använts sedan 1980-talet, framförallt vid behandling av njurstenar, gallstenar och stenar i bukspottkörteln. Shockwave används också för smärtlindring och stimulans av benåterväxt. Inom såväl human- som veterinärortopedin har shockwave-behandling nyttjats i fråga om svåråtkta frakturer samt sen- och ligamentskador.

#### Infästningsskador vanligast

Romme-klinikens utrustning som köptes av ett företag i Schweiz finansierades delvis med hjälp av forskningsmedel.

– På 1990-talet gjorde jag ett fördjupningsarbete med tyngdpunkt på skador kring proximala gaffelbandsinfästningen på hästar. I samband med det stötte jag på en tysk studie där stötstågsbehandling använts med gott resultat på just den typen av skador, framförallt kroniska, berättar Antonio Gerbino.

Infästningar, såväl proximala som distala, är också det första Gerbino räknar upp bland de skador Romme-kliniken behandlar med stötstågor.

– Förutom gaffelbandsfästen använder vi behandlingen på skador av ytliga böjsenans distala fäste, kotsenbansligamenten, kollateralligament och så vidare. I övrigt har den fungerat bra på ömmande överben samt kotsenben med fula, gamla skador. Till viss del har vi även provat metoden vid behandling av kissing spines.

Antonio Gerbino berättar vidare att de på senare år också behandlat "rena" senskador, det vill säga skador på ytliga och djupa böjsenan men inte fästet.

– Det har då visat sig att vätskan i senan minskat något. Senan drar helt enkelt ihop sig. Vi har dock fortfarande begränsad erfarenhet kring behandling av denna typ av skador. Mindre god effekt har vi däremot haft vid behandling av ledproblem och framförallt spatt.

#### Läker och bedövar

Än så länge saknas färdigställd svensk forskning kring shockwave. Däremot har en hel del veterinärmedicinska artiklar, -rapporter och -undersökningar publicerats i olika delar av världen. Den röda tråden är att metoden anses stimulera kroppens egen läkningsprocess.

Shockwave-behandling går ut på att ljudvågor framkallas på olika sätt, till exempel via ett högt mekaniskt tryck.

Med hjälp av en applikator utsätts skadade vävnader för ett tillfälligt, intensivt tryck. Den mesta effekten kommer sig av den energi som frigörs från ljud-/stötstågorna när de kommer till gränsoverråden mellan vävnader med olika konsistens. Ett exempel är gränsoverregionen mellan skelett och muskler.

Olika studier har visat att upp till en viss energinivå stimuleras cellerna. För höga energinivåer kan dock orsaka cellskador.

Förutom den läkande effekten har stötstågsbehandling även visat sig orsaka en mera kortvarig bedövningseffekt som i regel varar i 1-2 dygn. Hur bedövningseffekten uppstår är fortfarande oklart.

#### Kort behandling

Själva behandlingen tar inte mer än 4-5 minuter. Samma procedur upprepas sedan upp till tre gånger med ett par veckors mellanrum.

– Allt beror förstås på vilken typ av skada det handlar om och hur hästen verkar svara, vilket oftast visar sig redan efter första behandlingstillfället, berättar Antonio Gerbino.

– Hur och när hästen kan börja träna igen varierar förstås stort, beroende på skada. En del hästar går i sjukhage en längre tid, andra kan ganska snabbt sättas igång lite lätt. ▶

Shockwave förklaras enklast som på olika sätt framkallade ljudvågor. Inledningsvis, och inom loppet av några nanosekunder ökar trycket kraftigt. Därefter följer en nedgång. Sedan planar vågen ut. I brytpunkten mellan det höga trycket och den snabbt avbrutna belastningen sker själva effekten.

Utrustningen finns i olika varianter. ATG:s hästklinik på Romme använder en så kallad radial shockwave, vilket innebär att icke-fokuserade stötvågor framkallas via ett mekaniskt tryck. Enkelt uttryckt överförs impulserna via en konvex yta på applikatoren, vilket medför en radial/kägelformad spridning av energin i varje stötvåg. Det finns även fokuserad shockwave som ger ett maximalt och djupare tryck på varje enskild punkt.



Romme-klinikens apparat, vid fotograferingstillfället förinställd på 1 000 impulser, varav 55 finns kvar. Nederst visas impulsernas hastighet, i det här fallet 8 hertz. Till höger syns applikatoren med vilken smärtområdet behandlas. Det här är en radial, det vill säga icke-fokuserad, shockwave.

Men någon form av restriktioner får hästägaren alltid räkna med.

### Huvudproblemet A och O

Vad som innan behandling har högsta prioritet är att med så stor exakthet som det bara är möjligt utskilja det primära problemet.

– Det såväl roligaste som svåraste i mitt yrke är att skilja ut huvudproblemet från biproblemen. En säker diagnos krävs för att behandlingen ska bli så bra som möjligt. För att ta ett exempel: böjer jag en häst som har problem med övre gaffelbandsfästet kan jag även få en reaktion från kotleden i samma ben. Ingenting är ”klockrent”.

Det huvudsakliga smärtområdet återfinns ofta med hjälp av lokala bedövningar, ultraljud eller röntgen. Inför behandling rakas det aktuella området, och hästen sederas. Antonio Gerbino understryker vikten av

alltid vara varsam:

– Det här är en ganska smärtsam metod och en häst som fått lugnande kan inte meddela sig. Det är viktigt att inte hamna i fällan ”lite mer lika med lite bättre”.

### Få biverkningar och kort karens

Bland de främsta fördelarna med shockwave räknar Antonio Gerbino bland annat upp de lindriga biverkningarna som i allmänhet endast utgörs av en lätt svullnad där behandlingen utförts. Vidare tycker han att utrustningen är lättanvänd och ger ett bra resultat där andra metoder gått bet, bland annat då i fråga om infästningsskador. Eftersom det hela handlar om en ytlig behandlingsform

är ju dessutom ingrepp samt mediciner som medför biverkningar och lång karens att räkna bort.

– På minussidan hamnar faktorer som att utrustningen är dyr. Sedan ersätter många försäkringsbolag ännu inte den här typen av behandlingar. Vad som saknas är antagligen studier utförda i Sverige, menar Antonio Gerbino.

I dagsläget får hästägaren betala cirka 700 kronor för en komplett behandling. Därutöver tillkommer kostnaden för lugnande preparat. Antonio Gerbino gör uppskattningen att Rommekliniken i snitt stötvågsbehandlar cirka tre-fyra hästar per månad, jämnt fördelat på trav- och ridhästar. 🐾



TEXT OCH FOTO:

Lotta Isacsson  
lotta@asvt.se

## Travhästen presenterar: **Femette**

e. Quick Pay - Fara e. Pluvier III. Född 1985 i Sverige Död 2003. 38: 3-6-7 15,4aK 242 050 kronor  
Uppfödare: Bernhard Fischbein, Stockholm. Ägare: Stall Tre Ess

Femette gjorde mycket bra ifrån sig på tävlingsbanan. På sina 85 starter tog hon 14 segrar och tjänade 433 800 kronor. Idag skulle det motsvara tre-fyra miljoner kronor. Här körd av Torbjörn Jansson under sent 1980-tal. Foto: Kanal 75



Den 1 april 1957 köpte han sin första häst. 50 år och 31 hästar – varav tio miljonärer – senare kan Bernhard Fischbein, mannen bakom Stall Tre Ess, även sätta Elitstouppfödare på visitkortet. Quick Pay-dottern Femette erhöll postumt denna status 2007.

– Jag letade efter ett bra sto och hittade Fara.

Det är upptakten till historien om Femette, då Bernhard Fischbein själv berättar den. Pluvier III-dottern köptes från Gunnar Nordin som treåring, 1979, för 10 000 kronor. En mycket god investering, med facit i hand.

Segern i Färjestads Nordiska Treåringspris blev en snabb avbetalning, och på sina totalt 85 starter tog

hon 14 segrar och icke alls föraktliga 433 800 kronor.

– Det motsvarar tre-fyra miljoner idag. När vi sedan började betäcka Fara blev Femette hennes andra avkomma och det var framförallt hennes fina steg som var framträdande.

#### **Distans prioriterat**

Femette blev också en plusvariant på tävlingsbanan, med en knapp kvartsmiljon insprunget. Men i avelsboxen

har hon utträttat desto mer.

– Det togs muskelbiopsiprover på Femette och hon konstaterades ha den optimala muskelsammansättningen, säger Bernhard Fischbein.

Som vidare berättar att hingstvalen till Femette gjorts med målsättningen att skapa hästar som står distans.

– Det är skillnad mellan en stayer och en häst som står distans. Den senare är allround och kan springa på alla distanser. Femette är det enda



Facts Of Life hade sin bästa säsong som sexåring. Det året vann han bland annat Sverigeloppet och tog en andraplats i Silverhästen. I dagsläget hoppas ägaren Bernhard Fischbein på att få hingsten avelsgodkänd.  
Foto: Thomas Blomqvist/Kanal 75

fölsto som producerat två S:t Leger-vinnare: Facts Of Life och Favorit.

Efter de två första, mera medelmåttiga, avkommorna Finally och Feedback blev Facts Of Life den förste – av tre – miljonvinnande avkommor ut Femettes åtta hästar stora produktion.

#### Inväntar avelsgodkännande

Den bildsköne fuxen kom till start relativt sent som treåring, men etablerade sig under fyraåringssäsongen som en av kullens allra bästa, med en femteplats i Kungapokalen och finalplats i Breeders Crown som årets främsta årgångsmeriter. Vid sidan om S:t Leger-segern, vill säga...

Efter femåringssäsongen, som inkluderade silverdivisionsseger – och ett första startförsök i gulddivisionen – flyttades hästen till Kari Lähdekorpi och hade som sexåring sin bästa säsong. Året gav vinst i Sverigeloppet, en andraplats i Silverhästen på höstkanten och hela 1 176 550 kronor in på kontot. Efter det avtog framgångarna, för att utmynna i en tillvaro där hingsten nu går och väntar på att bli avelsgodkänd. Det är i alla fall vad ägaren Bernhard Fischbein hoppas på. Tills vidare har han låtit betäcka ett av sina egna ston med Facts Of Life: Min Eko (e. Tibur-Somers Fury

e. Lindy's Pride), som tidigare bland annat lämnat kapable Min Narkissos (e. Super Arnie). 2006 födde hon ett hingstfölg efter Facts Of Life.

#### Gått plus i femtio år

Nästa topp i Femette-produktionen var Favorit, som alltså kopierade sin storebrors S:t Leger-vinst. Ett par veckor dessförinnan hade han – överraskande – slutat trea i fyraåringarnas Breeders Crown-final bakom Tsar d'Inverne och Smashing Victory. Sedan dess har hästen sakta men säkert arbetat sig uppåt i klasserna; under det senaste året framförallt i V75, och lyckades i februari vinna Bergsåkers gulddivision – hästens första seger på två år.

Fine Fabric, en dotter till Sugarcane Hanover, vann aldrig lopp på 23 försök. Men hon har de egenskaper som krävs för att avla vidare på, säger Fischbein.

– Förutom Fine Fabric har vi ytterligare två fölston i vår ägo just nu: Min Eko och Feeling.

Feeling är Femettes yngsta syster (Faras sista avkomma) och står nu i Italien.

– Totalt äger vi 17 hästar just nu, förutom fölstonerna hingstarna Finish och Facts Of Life – och så start- och unghästar. Faktum är att vi faktiskt gått plus på vårt hästägande under alla år. Av de 31 hästar vi ägt sedan vi började för 50 år sedan, har tio blivit miljonärer.

– Stall Tre Ess som startades 1942 av min hustru Sivs föräldrar Svea och Sven är för övrigt landets näst äldsta tävlingsstall. Stallnamnet kommer sig av s:en i familjemedlemmarnas förnamn, berättar Bernhard.

#### Skilja arv från miljö

Tillsammans med egenägde hingsten Finish lade Femette 2001 Finish First, som i likhet med sina två mest framgångsrika bröder har visat en påfallande jämnhet. Så gott som alltid med och tjänar fina pengar – mestadels rikstoton – även om vinsterna nuförtiden kommer mera sällan.

Dessa är höjdpunkterna i Femettes produktion, som avstannade 2002. 2003 tvingades man avliva stoet, 18 gammal.

Det handlar alltså om att kunna skilja arvet från miljön: vilka egen-

skaper är då nedärvda och vilka är orsakade av miljö?

– Min fru är professor i pedagogik och hennes avhandling handlade om arv och miljö. Jag har därför haft möjligheten att tillsammans med henne träffa ett stort antal av världens ledande genetiker på kongresser runt om i världen. Och det är klart att man snappat upp en del här och där, kunskap som sedan använts i avelsarbetet.

Hur skiljer man då arv från miljö? Enligt Fischbein är spänsten en sådan egenskap som nedärvs, inte tränas upp.

– Spänsten är inte träningsbart. Finns det spänst, då finns den från början. Ett exempel är Finish First, som jag hälsade på ute i hagen när han var tre månader gammal. När han satte av nuddade han knappt marken, och även om många trodde väldigt lite på honom har jag sedan den dagen framhärdat i min åsikt: det är en bra häst! Och det har han nu också visat på banan; det stämde.

Visat att hon dög har även Femette gjort – och mer därtill. 🐾

#### Samtliga avkommors resultat per 21/8 2007:

##### 93 Finally exp. NO-98

v e. Self Confident  
48: 5-5-5 15,7aK\* 287 415 kr

##### 95 Feedback exp. FI-00

s e. Little Devil  
50: 4-2-2 16,5K 125 515 kr

##### 97 Facts Of Life

h e. Spotlight Lobell  
67: 18-16-4 10,5aK 3 374 481 kr

##### 98 Fighter exp. NO-02

v e. Sugarcane Hanover  
14: 0-2-1 17,1M 39 500 kr

##### 99 Favorit

v e. Sugarcane Hanover  
85: 13-12-13 12,4aK 2 044 000 kr

##### 00 Fine Fabric

s e. Sugarcane Hanover  
23: 0-5-1 15,6aK 88 500 kr

##### 01 Finish First

v e. Finish  
49: 10-10-6 13,5aM 1 401 500 kr

##### 02 Federal Reserve

v e. Spotlight Lobell  
22: 1-1-3 14,8aK\* 66 056 kr

#### 8 avkommor



# Bra intresse för depåns hingstar 2007

Betäckningssäsongen 2007 håller nu som bäst på att avslutas och för Hingstdepåns räkning har betäckningsutvecklingen varit positiv.

Såväl **Banker Hall** som **Rite On Line** var tidigt på säsongen fulltecknade och har betäckt maximala 150 ston vardera i Sverige. Rite On Line har nästa år sin första stora kull treåringar (94 stycken) och per 20/8 har redan fyra av dessa startat. Hans tidigare kullar fortsätter att tävla mycket framgångsrikt. De första två kullarna på cirka 90 avkommor i Europa har nu passerat 12 miljoner kronor intjänat.

Banker Hall har inga stora kullar i USA och Sverige, men det finns gott om bra hästar. I Sverige har vi bland annat fått se fjolårets Breeders Crown-tvåa Emotional Dust fortsätta tävla framgångsrikt liksom USA-importen

Big Star som slutade trea i Stosprintern. Även fjolårets Hambletonian Oaks-tvåa Emantee finns i Sverige och laddas för comeback hos Tom Horpestad.

## Debutanterna väl mottagna

**Fast Photo** har fortsatt varit populär i år med cirka 140 ston betäckta i Europa, varav ungefär hälften i Sverige. Hans avkommor fortsätter att visa framfötterna på banorna. Fyra-åringarna har bland annat tagit fem rikstotosegrar under året och bland de 36 svenskfödda treåringarna har 13 startat och 5 segrat till och med 20/8.

Även debutanterna **Gallant Baron** och **Steinlager** har emottagits väl.

Gallant Baron, som i höstas blev godkänd för kommersiell avel tack vare avkommornas prestationer har betäckt cirka 80 ston. Hans avkommors framfart på banorna har fortsatt i samma takt som tidigare. Av de 35 avkommorna i livet som är 4 år och

äldre har nu över 90 procent startat och 40 procent tjänat över 100 000 kronor. Onekligen starka siffror och det blir mycket spännande att följa hans avkommor i framtiden.

Steinlager har under sitt debutår tillförts 120 ston i Europa, varav strax över 90 i Sverige.

## Treåringarna inväntas

**Express Lavec** har i år inte varit lika flitigt använd. Han har sin första kull treåringar på banorna i år och många avvaktar nog resultatet av denna. Bland dessa har 12 startat och fyra segrat per den 20 augusti.

Svante Båth-tränade Wyatt Boko - 14,6ak 131 000 kronor - har visat hög kapacitet och är den som hittills tjänat mest. I år har Express Lavec betäckt ett 30-tal ston.

Totalt har depåns hingstar betäckt cirka 570 ston i Sverige och 132 ston utomlands.



Banker Hall var fulltecknad tidigt på säsongen. Trots att hans kullar i Sverige inte är så stora finns det gott om bra hästar, däribland fjolårets Breeders Crown-tvåa Emotional Dust. Foto: Claes Kärrstrand



I höstas blev han godkänd för kommersiell avel, Gallant Baron som betäckt 80-talet ston. Hans avkommor visar fina resultat, så hans framfart blir spännande att följa. Foto: Claes Kärrstrand

# Segerstatistik

Avelshingstar med minst 50 avkommor, 3-7 år.

Per den 28/8 2007

		Antal avkommor	Antal segrar	Seger- kvot	Ålders- fördelning		Antal avkommor	Antal segrar	Seger- kvot	Ålders- fördelning	
1	Muscles Yankee	66	35	53,03	3, 5-6	57	Dancer's Victory	244	40	16,39	3-7
2	Pine Chip	362	155	42,82	3-7	58	Zerberus	88	14	15,91	3-4
3	Fast Photo	114	46	40,35	3-4	59	Ganymede	57	9	15,79	3-6
4	Juliano Star	200	78	39,00	3-5	60	Gentle Star	241	38	15,77	3-7
5	Malabar Man	51	19	37,25	4-5	61	Meadow Road	89	14	15,73	5-7
6	Pearsall Hanover	152	56	36,84	3-6	62	Jolly Rocket	122	19	15,57	3-4
7	Enjoy Lavec	85	31	36,47	3-6	63	A Worthy Lad	125	19	15,20	5-7
8	Defi d'Aunou	85	31	36,47	3-7	64	Union Shark	53	8	15,09	4, 6-7
9	Express Ride	222	79	35,59	3-7	65	Silver Pine	472	69	14,62	3-7
10	Rite On Line	106	37	34,91	3-5	66	Easy Lover	89	13	14,61	3-6
11	Super Photo Kosmos	76	26	34,21	3-4	67	Giant Chill	429	62	14,45	3-7
12	Alf Palema	539	177	32,84	3-7	68	Extrem	85	12	14,12	6-7
13	Buvetier d'Aunou	144	47	32,64	3-7	69	Deliberate Speed	173	24	13,87	4-7
14	Mack Lobell	72	23	31,94	3, 6-7	70	Frisky Frazer	69	9	13,04	3-4, 5
15	General November	103	32	31,07	3-5	71	Comets Tail	206	25	12,14	3-6
16	Take Chances	58	18	31,03	5-6	72	Count's Pride	83	10	12,05	3-7
17	Super Arnie	528	162	30,68	3-7	73	Indian Silver	93	11	11,83	3-5
18	Supergill	162	49	30,25	3-7	74	Beseiged	104	12	11,54	3-7
19	Viking Kronos	156	47	30,13	5-7	75	Victor Victor	96	11	11,46	3-5
20	Zoot Suit	83	25	30,12	4-7	76	Earthquake	144	16	11,11	5-7
21	Coktail Jet	155	46	29,68	3-7	77	Speedy Tomali	74	8	10,81	6-7
22	Victory Abroad	64	18	28,13	3-4	78	Wall Street Banker	325	35	10,77	3-6
23	SJ's Photo	147	40	27,21	3-6	79	Peace On Earth	190	20	10,53	3-7
24	Smasher	315	84	26,67	3-7	80	Foreign Office	361	37	10,25	3-7
25	Running Sea	261	69	26,44	3-7	81	Baron Karsk	166	17	10,24	4-7
26	Turbo Thrust	452	119	26,33	3-7	82	Rosalind's Guy	64	6	9,38	5-7
27	Dreamaster	57	15	26,32	3-4	83	Lucky Tilly	75	7	9,33	4-7
28	Jobie Tempest	217	57	26,27	3-6	84	Opus Broline	80	7	8,75	5-7
29	Trade Balance	88	23	26,14	3-5	85	Red Xing	98	8	8,16	3-5
30	Spotlite Lobell	495	128	25,86	3-7	86	Huxtable Hornline	77	6	7,79	6-7
31	Gidde Palema	162	40	24,69	3-4	87	Noble Tilly	52	4	7,69	6-7
32	Vip Tilly	61	15	24,59	5-7	88	Dylan Lobell	78	6	7,69	5-6
33	Tap In	344	79	22,97	3-7	89	Progress Value	79	6	7,59	3-5
34	Lindy's Crown	294	66	22,45	5-7	90	Tres Solide L	145	11	7,59	3-7
35	Smok'n Lantern	225	50	22,22	3-5	91	Shibur	109	7	6,42	5-7
36	Extreme Dream	55	12	21,82	4-5	92	Giant Force	141	9	6,38	6-7
37	Buzzin Brian	216	46	21,30	3-7	93	On Guard	63	4	6,35	6-7
38	Starchip Entrprise	354	75	21,19	3-6	94	Backstreet Guy	85	5	5,88	3-4, 6-7
39	The Bad Boy	141	29	20,57	3-7	95	Indus	69	4	5,80	3, 5, 7
40	Armbro Trick	132	27	20,45	3-5	96	Somatic	69	4	5,80	5, 7
41	Zoogin	217	44	20,28	3-6	97	Kosar	71	4	5,63	3-5
42	Ride The Night	373	74	19,84	3-7	98	Pale Amber	89	4	4,49	4-7
43	Good As Gold	194	38	19,59	3-5, 7	99	Napoletano	114	5	4,39	4-7
44	Keepitinthefamily	180	35	19,44	3-6	100	Meadow Gallant	120	5	4,17	3-7
45	Carmody Lobell	129	25	19,38	4-6	101	His Majesty	72	3	4,17	4-5, 7
46	Meadowbranch Lucky	222	43	19,37	3-7	102	Mr Drew	149	6	4,03	3-4, 6-7
47	David Raymond	93	18	19,35	5-6	103	Tamin Sandy	51	2	3,92	6-7
48	Copiad	225	42	18,67	4-7	104	Kodac	79	3	3,80	3-5
49	Sugarcane Hanover	66	12	18,18	3-7	105	JR Broline	54	2	3,70	6-7
50	King Lavec	121	22	18,18	4-7	106	Treasure Ås	55	2	3,64	5-7
51	Dream Lover	114	20	17,54	5-7	107	Armbro Kissed	103	3	2,91	5, 7
52	Confident Victory	183	32	17,49	3-7	108	Gum Ball	140	4	2,86	3-4, 6-7
53	Barbeque	189	33	17,46	4-6	109	Activity	59	1	1,69	3, 6-7
54	Foolish Crown	58	10	17,24	6-7	110	Hitec Lou	73	1	1,37	3-7
55	Yankee Mustang	144	24	16,67	3-4	111	Scott S Hanover	56	0	0,00	4-7
56	Super Tilly	368	61	16,58	3-7						

## Födda 2004, Per den 28/8 2007

Rankad på snitt per registrerad avkomma.

Hingstar med minst 20 avkommor.

Fadershingst Årgång 04	Antal avkommor	Antal segrar	Segerkvot	Startat	Procent	Insprungna pengar	
						Totalt	Snitt
1 Armbro Trick (US)	32	5	15,63%	9	28,13%	1 220 000 kr	38 125 kr
2 Running Sea (US)	50	7	14,00%	11	22,00%	1 708 230 kr	34 165 kr
3 Express Ride (US)	38	15	39,47%	15	39,47%	1 150 666 kr	30 281 kr
4 Pine Chip (US)	122	26	21,31%	47	38,52%	3 550 856 kr	29 105 kr
5 Enjoy Lavec	22	5	22,73%	12	54,55%	623 593 kr	28 345 kr
6 Cocktail Jet (F)	62	20	32,26%	30	48,39%	1 546 212 kr	24 939 kr
7 Scarlet Knight (US)*	52	19	36,54%	28	53,85%	1 181 172 kr	22 715 kr
8 Starchip Entrprise (US)	96	15	15,63%	26	27,08%	2 165 779 kr	22 560 kr
9 Alf Palema (US)	99	28	28,28%	37	37,37%	2 060 485 kr	20 813 kr
10 Spotlight Lobell (US)	100	20	20,00%	36	36,00%	1 827 066 kr	18 271 kr
11 Malabar Circle Ås*	95	8	8,42%	33	34,74%	1 729 361 kr	18 204 kr
12 Supergill (US)	34	5	14,71%	20	58,82%	606 100 kr	17 826 kr
13 Jobie Tempest (US)	61	8	13,11%	22	36,07%	1 039 600 kr	17 043 kr
14 Comets Tail (US)	42	5	11,90%	18	42,86%	676 700 kr	16 112 kr
15 Juliano Star (F)	48	12	25,00%	19	39,58%	760 757 kr	15 849 kr
16 Super Arnie (US)	105	18	17,14%	46	43,81%	1 663 407 kr	15 842 kr
17 Zerberus (D)	70	8	11,43%	24	34,29%	1 097 195 kr	15 874 kr
18 Igor Brick	22	4	18,18%	11	50,00%	327 500 kr	14 886 kr
19 Pearsall Hanover (US)	21	3	14,29%	6	28,57%	308 343 kr	14 683 kr
20 Fast Photo (US)	39	7	17,95%	15	38,46%	561 682 kr	14 402 kr
21 Turbo Thrust (US)	56	8	14,29%	24	42,86%	797 700 kr	14 245 kr
22 Gidde Palema	102	20	19,61%	25	24,51%	1 394 550 kr	13 672 kr
23 Frisky Frazer (US)	24	2	8,33%	7	29,17%	315 331 kr	13 139 kr
24 Silver Pine (US)	86	14	16,28%	19	22,09%	1 105 100 kr	12 850 kr
25 Smok'n Lantern (US)	68	12	17,65%	23	33,82%	860 309 kr	12 652 kr
26 Dreamaster (US)	33	6	18,18%	15	45,45%	415 100 kr	12 579 kr
27 Red Xing (US)	20	2	10,00%	7	35,00%	246 600 kr	12 330 kr
28 Victory Abroad (US)	40	9	22,50%	12	30,00%	476 348 kr	11 909 kr
29 Rite On Line (US)	31	3	9,68%	13	41,94%	339 000 kr	10 935 kr
30 General November (D)	25	4	16,00%	8	32,00%	245 572 kr	9 823 kr
31 Goetmals Wood (F)*	28	3	10,71%	11	39,29%	268 903 kr	9 604 kr
32 Good As Gold	66	3	4,55%	18	27,27%	619 650 kr	9 389 kr
33 Rydens Sensation*	30	5	16,67%	12	40,00%	272 500 kr	9 083 kr
34 Gentle Star (N)	55	6	10,91%	10	18,18%	481 679 kr	8 758 kr
35 Staro Showbiz*	68	9	13,24%	20	29,41%	546 100 kr	8 031 kr
36 Tap In (US)	68	10	14,71%	21	30,88%	544 400 kr	8 006 kr
37 Zoogin	20	4	20,00%	7	35,00%	149 500 kr	7 475 kr
38 Indus (DK)	22	1	4,55%	2	9,09%	157 300 kr	7 150 kr
39 Smasher (US)	43	4	9,30%	12	27,91%	301 696 kr	7 016 kr
40 Super Tilly	39	3	7,69%	7	17,95%	267 664 kr	6 863 kr
41 Jolly Rocket	38	4	10,53%	6	15,79%	246 850 kr	6 496 kr
42 Dancer's Victory (US)	23	1	4,35%	5	21,74%	120 000 kr	5 217 kr
43 Yankee Mustang (US)	56	4	7,14%	18	32,14%	286 942 kr	5 124 kr
44 Eastender	22	2	9,09%	6	27,27%	112 700 kr	5 123 kr
45 Victory Party*	100	3	3,00%	19	19,00%	470 000 kr	4 700 kr
46 Trade Balance (US)	26	3	11,54%	7	26,92%	122 100 kr	4 696 kr
47 Wall Street Banker (US)	66	0	0,00%	18	27,27%	278 359 kr	4 218 kr
48 Giant Chill (US)	31	1	3,23%	7	22,58%	123 800 kr	3 994 kr
49 Express Lavec*	59	7	11,86%	13	22,03%	227 900 kr	3 863 kr
50 Egon Lavec*	30	2	6,67%	7	23,33%	103 000 kr	3 433 kr
51 Indian Silver (SF)	20	1	5,00%	1	5,00%	60 500 kr	3 025 kr
52 The Bad Boy	20	0	0,00%	3	15,00%	60 000 kr	3 000 kr
53 Royal Prestige (US)	26	1	3,85%	4	15,38%	73 300 kr	2 819 kr
54 Kosar (US)	21	1	4,76%	4	19,05%	55 750 kr	2 655 kr
55 Foreign Office (F)	40	0	0,00%	5	12,50%	66 331 kr	1 658 kr
56 Dell Ridge Image (CA)	22	0	0,00%	3	13,64%	27 500 kr	1 250 kr
57 Mr Drew (US)	27	0	0,00%	5	18,52%	32 600 kr	1 207 kr
58 Tres Solide L	21	0	0,00%	6	28,57%	24 322 kr	1 158 kr
59 Peace On Earth	43	0	0,00%	5	11,63%	30 900 kr	719 kr
60 Kodac (US)	22	0	0,00%	4	18,18%	15 400 kr	700 kr
61 Dungeness (US)	25	1	4,00%	1	4,00%	12 000 kr	480 kr
62 Com Hector*	30	0	0,00%	3	10,00%	10 200 kr	340 kr
<b>Totalt *</b>	<b>2902</b>	<b>397</b>	<b>13,68%</b>	<b>888</b>	<b>30,60%</b>	<b>38 170 160 kr</b>	<b>13 153 kr</b>

\* = första årgången

# Födda 2003, per den 28/8 2007

Rankad på snitt per registrerad avkomma.

Hingstar med minst 20 avkommor.

Fadershingst	Årgång 03	Antal avkommor	Antal segrar	Segerkvot	Startat	Procent	Insprungna pengar	Totalt	Snitt
<b>1</b>	<b>Pearsall Hanover (US)</b>	<b>47</b>	<b>21</b>	<b>44,68%</b>	<b>28</b>	<b>59,57%</b>	<b>7 391 610 kr</b>	<b>157 268 kr</b>	
<b>2</b>	<b>Express Ride (US)</b>	<b>31</b>	<b>24</b>	<b>77,42%</b>	<b>22</b>	<b>70,97%</b>	<b>4 354 869 kr</b>	<b>140 480 kr</b>	
<b>3</b>	<b>Alf Palema (US)</b>	<b>120</b>	<b>62</b>	<b>51,67%</b>	<b>81</b>	<b>67,50%</b>	<b>12 397 453 kr</b>	<b>103 312 kr</b>	
<b>4</b>	<b>Juliano Star (F)</b>	<b>71</b>	<b>36</b>	<b>50,70%</b>	<b>48</b>	<b>67,61%</b>	<b>6 516 802 kr</b>	<b>91 786 kr</b>	
<b>5</b>	<b>Super Arnie (US)</b>	<b>102</b>	<b>53</b>	<b>51,96%</b>	<b>62</b>	<b>60,78%</b>	<b>8 674 734 kr</b>	<b>85 046 kr</b>	
<b>6</b>	<b>Supergill (US)</b>	<b>45</b>	<b>18</b>	<b>40,00%</b>	<b>32</b>	<b>71,11%</b>	<b>3 801 556 kr</b>	<b>84 479 kr</b>	
<b>7</b>	<b>Pine Chip (US)</b>	<b>131</b>	<b>84</b>	<b>64,12%</b>	<b>95</b>	<b>72,52%</b>	<b>10 384 978 kr</b>	<b>79 275 kr</b>	
<b>8</b>	<b>Enjoy Lavec</b>	<b>29</b>	<b>10</b>	<b>34,48%</b>	<b>17</b>	<b>58,62%</b>	<b>2 188 498 kr</b>	<b>75 465 kr</b>	
<b>9</b>	<b>Victory Abroad (US)*</b>	<b>24</b>	<b>9</b>	<b>37,50%</b>	<b>14</b>	<b>58,33%</b>	<b>1 752 582 kr</b>	<b>73 024 kr</b>	
<b>10</b>	<b>Zoogin</b>	<b>32</b>	<b>6</b>	<b>18,75%</b>	<b>16</b>	<b>50,00%</b>	<b>2 288 894 kr</b>	<b>71 528 kr</b>	
<b>11</b>	<b>Gentle Star (N)</b>	<b>31</b>	<b>7</b>	<b>22,58%</b>	<b>14</b>	<b>45,16%</b>	<b>2 133 935 kr</b>	<b>68 837 kr</b>	
<b>12</b>	<b>Good As Gold</b>	<b>58</b>	<b>15</b>	<b>25,86%</b>	<b>33</b>	<b>56,90%</b>	<b>3 730 738 kr</b>	<b>64 323 kr</b>	
<b>13</b>	<b>Super Photo Kosmos (US)*</b>	<b>64</b>	<b>22</b>	<b>34,38%</b>	<b>47</b>	<b>73,44%</b>	<b>4 110 627 kr</b>	<b>64 229 kr</b>	
<b>14</b>	<b>Spotlite Lobell (US)</b>	<b>97</b>	<b>39</b>	<b>40,21%</b>	<b>66</b>	<b>68,04%</b>	<b>6 060 205 kr</b>	<b>62 476 kr</b>	
<b>15</b>	<b>Fast Photo (US)*</b>	<b>75</b>	<b>40</b>	<b>53,33%</b>	<b>50</b>	<b>66,67%</b>	<b>4 642 420 kr</b>	<b>61 899 kr</b>	
<b>16</b>	<b>Rite On Line (US)</b>	<b>52</b>	<b>19</b>	<b>36,54%</b>	<b>32</b>	<b>61,54%</b>	<b>3 217 145 kr</b>	<b>61 868 kr</b>	
<b>17</b>	<b>Buvetier d'Aunou (F)</b>	<b>23</b>	<b>20</b>	<b>86,96%</b>	<b>12</b>	<b>52,17%</b>	<b>1 174 144 kr</b>	<b>51 050 kr</b>	
<b>18</b>	<b>Jobie Tempest (US)</b>	<b>66</b>	<b>19</b>	<b>28,79%</b>	<b>41</b>	<b>62,12%</b>	<b>3 181 195 kr</b>	<b>48 200 kr</b>	
<b>19</b>	<b>Dreamaster (US)*</b>	<b>23</b>	<b>9</b>	<b>39,13%</b>	<b>18</b>	<b>78,26%</b>	<b>1 105 929 kr</b>	<b>48 084 kr</b>	
<b>20</b>	<b>Tap In (US)</b>	<b>46</b>	<b>11</b>	<b>23,91%</b>	<b>28</b>	<b>60,87%</b>	<b>2 127 326 kr</b>	<b>46 246 kr</b>	
21	Barbeque (US)	52	9	17,31%	23	44,23%	2 014 212 kr	38 735 kr	
22	Gidde Palema *	60	20	33,33%	36	60,00%	2 264 437 kr	37 741 kr	
23	Trade Balance (US)	24	10	41,67%	12	50,00%	895 300 kr	37 304 kr	
24	Comets Tail (US)	44	7	15,91%	28	63,64%	1 627 081 kr	36 979 kr	
25	Turbo Thrust (US)	92	33	35,87%	51	55,43%	3 333 082 kr	36 229 kr	
26	Super Tilly	56	18	32,14%	29	51,79%	1 968 120 kr	35 145 kr	
27	Running Sea (US)	82	21	25,61%	52	63,41%	2 786 782 kr	33 985 kr	
28	Giant Cat (F)*	23	5	21,74%	12	52,17%	695 417 kr	30 236 kr	
29	Dancer's Victory (US)	54	10	18,52%	32	59,26%	1 601 409 kr	29 656 kr	
30	Keepitinthefamily (US)	43	13	30,23%	20	46,51%	1 218 548 kr	28 338 kr	
31	Smok'n Lantern (US)	71	16	22,54%	39	54,93%	1 990 572 kr	28 036 kr	
32	Silver Pine (US)	96	17	17,71%	46	47,92%	2 543 679 kr	26 497 kr	
33	Buzzin Brian (US)	25	4	16,00%	14	56,00%	596 307 kr	23 852 kr	
34	General November (D)	52	14	26,92%	26	50,00%	1 219 436 kr	23 451 kr	
35	Starchip Entrprise (US)	79	18	22,78%	44	55,70%	1 838 405 kr	23 271 kr	
36	Baron Karsk	21	6	28,57%	10	47,62%	475 673 kr	22 651 kr	
37	Frisky Frazer (US)	25	5	20,00%	16	64,00%	528 074 kr	21 123 kr	
38	Armbro Trick (US)	52	8	15,38%	26	50,00%	1 095 644 kr	21 070 kr	
39	Yankee Mustang (US)*	88	20	22,73%	48	54,55%	1 825 193 kr	20 741 kr	
40	Ride The Night (SF)	71	16	22,54%	36	50,70%	1 459 547 kr	20 557 kr	
41	Giant Chill (US)	101	26	25,74%	55	54,46%	2 057 340 kr	20 370 kr	
42	SJ's Photo (US)	31	13	41,94%	16	51,61%	560 170 kr	18 070 kr	
43	Confident Victory (US)	36	8	22,22%	18	50,00%	646 434 kr	17 957 kr	
44	Foreign Office (F)	64	9	14,06%	34	53,13%	1 097 245 kr	17 144 kr	
45	Wall Street Banker (US)	83	8	9,64%	34	40,96%	1 340 154 kr	16 146 kr	
46	Beseiged (US)	20	3	15,00%	9	45,00%	307 550 kr	15 378 kr	
47	Red Xing (US)	24	1	4,17%	8	33,33%	362 322 kr	15 097 kr	
48	Easy Lover	28	3	10,71%	11	39,29%	403 702 kr	14 418 kr	
49	Tres Solide L	30	2	6,67%	17	56,67%	430 033 kr	14 334 kr	
50	Indian Silver (SF)	25	4	16,00%	8	32,00%	348 400 kr	13 936 kr	
51	Jolly Rocket *	84	15	17,86%	22	26,19%	1 041 710 kr	12 401 kr	
52	Meadowbranch Lucky (US)	40	5	12,50%	17	42,50%	463 097 kr	11 577 kr	
53	Victor Victor (US)	22	1	4,55%	12	54,55%	189 450 kr	8 611 kr	
54	Peace On Earth	49	5	10,20%	15	30,61%	387 266 kr	7 903 kr	
55	King Lavec	29	6	20,69%	9	31,03%	208 330 kr	7 184 kr	
56	Kodac (US)	22	1	4,55%	9	40,91%	134 104 kr	6 096 kr	
57	Mr Drew (US)	58	2	3,45%	15	25,86%	334 494 kr	5 767 kr	
58	Kosar (US)	24	2	8,33%	7	29,17%	137 737 kr	5 739 kr	
59	Meadow Gallant (US)	22	0	0,00%	3	13,64%	68 400 kr	3 109 kr	
<b>Totalt</b>		<b>3069</b>	<b>908</b>	<b>29,59%</b>	<b>1675</b>	<b>54,58%</b>	<b>133 730 496 kr</b>	<b>43 575 kr</b>	

\* = första årgången

# Uppfödarstatistik

50 vinstrikaste uppfödare 2007. Svenska och utländska banor. Alla startande i Sverige (inkl. exporter) samt sv.registrerade hästars starter utomlands - inkl bonus. Per den 29/8 -07

		Antal hästar	Starter	Segrar	Prissumma
1	Menhammar Stuteri AB, Ekerö	172	1079	111	11 968 312 kr
2	Lorentzon Ann-Christin & Magnusson J-E	115	706	68	6 764 916 kr
3	Boko Stables Sweden AB, Stockholm	64	416	73	6 350 421 kr
4	Bender Karl-Erik, Kvänum	62	423	56	4 557 036 kr
5	Lindh Ulrik & Ylva	77	456	53	4 436 169 kr
6	Junior Yutsy, USA	1	9	6	4 425 100 kr
7	Nilsson Staffan B, Ramkvilla	55	351	55	3 828 832 kr
8	AB Hornline, Västervik	82	475	51	3 176 710 kr
9	Olofsson Ronny & Vanja	26	160	13	3 004 315 kr
10	Nelén Hans, Nacka	40	268	37	2 994 453 kr
11	Broline International AB, Svenljunga	46	303	56	2 889 422 kr
12	Erikssunds Trotting AB, Sigtuna	43	236	24	2 840 972 kr
13	De Senneville Paul C, Frankrike	2	7	2	2 775 540 kr
14	Stall Båtels AB, Visby	32	213	25	2 672 171 kr
15	Easy KB, Uppsala	5	43	10	2 617 087 kr
16	Stuteri Kemppi AB, Upplands Väsby	45	282	40	2 459 610 kr
17	Borg Per-Ola, Östermybo	4	32	7	2 442 193 kr
18	van Camp L & T, USA	1	8	5	2 375 000 kr
19	Stall Tilly AB, Almunge	23	138	19	2 301 731 kr
20	K. Breeding S.R.L., Italien	7	44	12	2 201 540 kr
21	Stall Wågita AB, Hallstahammar	3	32	4	2 135 500 kr
22	Eriksson Ulla & Håkan	13	87	17	2 131 700 kr
23	Bendz Eril, Växjö	12	89	12	2 122 943 kr
24	AB Lavec, Limhamn	22	130	18	2 052 710 kr
25	Västerbo Stuteri AB, Heby	55	339	29	1 966 996 kr
26	Nofa Invest AB m fl, Stockholm	1	10	3	1 826 070 kr
27	Misty Trotting AB, Strängnäs	26	180	28	1 635 944 kr
28	Launcher AB, Årsta	30	225	20	1 602 960 kr
29	Hultberg Anders, Hallsberg	29	199	20	1 496 839 kr
30	Lahtinen Esa, Finland	6	42	7	1 485 647 kr
31	Håleryd AB, Örkelljunga	27	160	19	1 466 245 kr
32	Quantum Farms AB, Lerdala	22	126	24	1 405 682 kr
33	Damm Björn, Stockholm	18	124	20	1 404 199 kr
34	Koljjini Lutfi & Svensson Anna	16	109	16	1 230 550 kr
35	Stall Tilly Mg AB, Almunge	16	113	12	1 205 389 kr
36	Berglund Lage & Östlund Peter	1	18	1	1 175 845 kr
37	Konradsson Ove, Falköping	19	107	10	1 152 181 kr
38	Brodda Stuteri AB, Skurup	29	182	23	1 143 771 kr
39	Valnevik AB, Segmon	24	142	17	1 143 114 kr
40	Malhana Farm Inc, Vermont, USA	1	8	2	1 141 300 kr
41	Nordensson Bertil & Elisabeth	22	165	15	1 082 583 kr
42	Lexis Invest AB, Lidingö	9	99	15	1 082 565 kr
43	Brodda International HB, Lund	8	58	12	1 078 936 kr
44	Leijon Kerry, Härryda	2	12	1	1 077 500 kr
45	Nyberg Bengt-Åke & Kjell	37	174	13	1 067 987 kr
46	Holm Stuteri i Hudiksvall AB	30	220	21	1 062 932 kr
47	N.S. Synergi i Sthlm AB, Sundbyberg	2	11	4	1 056 500 kr
48	Spar J Stables, USA	1	2	0	1 050 000 kr
49	Borch Jörn, Danmark	3	15	4	1 026 000 kr
50	Lindqvist Tony, Gyttorp	7	57	13	1 018 990 kr